

ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสวัสดิวิทยา
เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์

ของ

นางสาวปิยากร แสงบัวท้าว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

พฤษภาคม 2547

ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสวัสดีวิทยา
เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
นางสาวปิยากร แสงบัวท้าว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
พฤษภาคม 2547
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปิยากร แสงบัวท้าว. (2547). ผลการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการนิยัรการอ่านของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสวสดีวิทยา เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร.
สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบ ที่มีต่อ
นิยัรการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสวสดีวิทยา เขตวัฒนา
กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มี
นิยัรการอ่านน้อย จำนวน 20 คน ซึ่งได้รับการสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่ม
ควบคุม กลุ่มละ 10 คน กลุ่มทดลองเป็นกลุ่มได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ กลุ่มควบคุมเป็นกลุ่ม
ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แบบสอบถามนิยั
รการอ่าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ $t - test$

ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีนิยัรการอ่านเพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการใช้
เทคนิคแม่แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีนิยัรการอ่านเพิ่มขึ้น หลังจากไม่ได้รับการใช้
เทคนิคแม่แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีนิยัรการอ่าน
เพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE EFFECT OF MODELING TECHNIQUE ON
READING HABITS OF
PRATHOM SUKSA III STUDENTS OF
SAWASDEEWITTHAYA SCHOOL
IN KHET WATTHANA, BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
MISS PIYAKRON SANGBUATAW

Presented in partial fulfillment of requirements
for the Master of Education degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University
May 2004

Piyakron Sangbuataw. (2004). *The Effect of Modeling Technique on Reading Habits of Prathomsuksa III Students of Sawasdeewitthaya School in Khet Watthana, Bangkok.* Master's Project, M.Ed. (Educational Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor : Inst. Wilailuck Pongsopar.

The purpose of this experimental research study was to study the effect of modeling technique on reading habits of prathom suksa III students of Sawasdeewitthaya School in Khet Watthana , Bangkok in academic year 2003.

The subject were 20 students whose reading habits were low. Then they were randomly divided into the experimental group and the control group. Each group consisted of 10 students. The experimental group was exposed to modeling technique while control group was not. . The research instrument was reading habits questionnaire.

The data was analyzed by t – test.

The results were as follows :

1. The reading habits of prathom suksa III students exposed to modeling technique was significantly higher than before the experiment at .01 level.

2. . The reading habits of prathom suksa III students exposed to modeling technique was not significantly higher than before the experiment at .01 level.

3. . The reading habits of prathom suksa III students exposed to modeling technique was significantly higher than the other who was not exposed to modeling technique the experiment at .01 level.

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบได้
พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(อาจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์ เวธนี กรีกทอง)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(อาจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. พาสนา จุลรัตน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ เวธนี กรีกทอง)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร ฉัตรสุภากุล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2547

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดีโดยได้รับความกรุณาจาก อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และประธานสอบปากเปล่าสารนิพนธ์ รองศาสตราจารย์เวณี กรีทอง และอาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์ กรรมการสอบปากเปล่าสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ พร้อมทั้งชี้แนะแนวทางตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์เวณี กรีทอง อาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์ และอาจารย์อนงค์พรรณ สุภีรัตน์ ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจแก้ไข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณนางวันทนี เรืองทรัพย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดภาชี ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์อนุญาตในการเก็บเครื่องมือเพื่อพัฒนาเครื่องมือวิจัย และขอขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดภาชี สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้เครื่องมือสำหรับการวิจัย

ขอขอบใจ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และบรรณารักษ์อาสาที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์สุณิสา เกื้อนพกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนส่วสดีวิทยา ท่านอาจารย์สีชัย เกศวงษ์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนส่วสดีวิทยา คณะครูโรงเรียนส่วสดีวิทยาที่กรุณาให้ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกในการทดลองและเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี ในการวิจัย ครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณอาจารย์ศิริมล ปานบุตร อาจารย์สุวรรณา เต็มบุญศักดิ์ อาจารย์พัชรินทร์ พูลสวัสดิ์ อาจารย์นิธิตา กุศลพูน อาจารย์จิตรลดา เอมแบน อาจารย์กัศมา สิทธิกุล นายฐิติกร ชินสุวรรณพานิช ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อทอง คุณแม่บุญมา แสงบัวท้าว และญาติพี่น้องทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนด้านทุนทรัพย์ ความรัก และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณคุณอาจารย์ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่ได้กรุณาส่งสอนถ่ายทอดความรู้ ให้ประสบการณ์ที่ดี และมีคุณค่าอย่างยิ่งกับผู้วิจัย

คุณค่าและคุณประโยชน์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบไว้เป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา
มารดา และครูอาจารย์ทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้กับผู้วิจัย
ท้ายสุดนี้ขอขอบคุณ คุณสุรพงษ์ หอมจันทร์ ผู้คอยผลักดัน ให้ทุนทรัพย์ และให้กำลังใจ
พร้อมทั้งช่วยเหลือผู้วิจัยตลอดมา

ปิยากร แสงบัวท้าว

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
	กรอบแนวความคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	5
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ.....	6
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ.....	6
18	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบหุ่นมือ.....	22
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบหุ่นมือ.....	22
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบหุ่นมือ.....	27
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิสัยรักการอ่าน.....	27
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการนิสัยรักการอ่าน.....	40
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิสัยรักการอ่าน.....	42
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	44
	การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	44
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	44

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	44
ลักษณะของแบบสอบถาม.....	46
เกณฑ์การตรวจให้คะแนน.....	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
แบบแผนการทดลอง.....	48
การดำเนินการทดลอง.....	48
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	53
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	53
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	53
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	53
การดำเนินการทดลอง.....	54
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
อภิปรายผล.....	55
ข้อเสนอแนะ.....	58
บรรณานุกรม.....	59
ภาคผนวก.....	69
ภาคผนวก ก.....	69
ภาคผนวก ข.....	73

ภาคผนวก ค.....	122
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	126

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แบบแผนการทดลอง Randomized Control – Group Pretest – Posttest Design.....	48
....		
2	แสดงผลนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ.....	51
3	แสดงผลนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ.....	51
4	แสดงผลการเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	52
5	แสดงค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิจารณ์.....	122
6	แสดงคะแนนนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ.....	123
7	แสดงผลต่างของคะแนนของนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ.....	124
8	แสดงผลต่างของคะแนนของนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ.....	125

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การอ่านเป็นหนทางแห่งการสื่อความหมายที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับชีวิตมนุษย์ และเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคม เพราะการอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้อ่านเกิดความรู้ ความคิด ความเข้าใจที่ถูกต้อง ตลอดจนทำให้เพิ่มพูนประสบการณ์บางประการที่ผู้อ่านไม่สามารถค้นพบได้ในชีวิตจริง การอ่านจึงสมควรที่จะได้รับการฝึกฝน และพัฒนามาตั้งแต่เด็ก ๆ เพราะวัยเด็กเป็นวัยที่สามารถเรียนรู้ได้เร็วทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา ภาษา ทักษะคิด และจริยธรรม ซึ่งหนังสือเป็นเครื่องมืออันสำคัญที่จะนำเด็กไปสู่ความเจริญงอกงาม (สวัสดิ์ เรื่องพิเศษ. 2523 : 89)

คุณค่าของการอ่านหนังสือมีความสำคัญมากในชีวิตของเด็ก ดังที่พระราชวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลาภฤติยากร ได้ตรัสไว้ในพิธีเปิดการสัมมนาหนังสืออ่านสำหรับเด็ก กลุ่มอายุระหว่าง 11 - 16 ปี เมื่อ 13 ธันวาคม 2509 ว่า "หนังสือเป็นอุปกรณ์ที่มีคุณค่าแก่มนุษย์มาก การเสริมสร้างให้เด็กรักการอ่าน และรักคุณค่าของหนังสือนั้น เป็นสิ่งที่ผู้ใหญ่ควรกระทำ ด้วยเป็นเสมือนแนวทางชีวิตไปสู่อนาคตที่สดใสเป็นวิธีการพัฒนาคนที่แนบเนียนและงดงาม จากการประชุมแห่งโลกว่าด้วยเรื่องหนังสือ (World Congress on Book) ณ กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ขององค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติ เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2525 ที่ประชุมได้สรุปว่า " การอ่านมีความสำคัญอย่างยิ่งยวด เพราะหนังสือเป็นเครื่องมือถ่ายทอดวิชาการ ให้การศึกษา ส่งเสริมการค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ และมีคุณค่าทางวัฒนธรรม ช่วยพัฒนาคน พัฒนาสังคม สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคลของแต่ละชาติและระหว่างชาติ เสริมพลังแห่งความปรารถนาสันติภาพขึ้นในใจคน" (การณรงคเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน. 2529 : 447)

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ 2533) ได้กำหนดจุดประสงค์ทั่วไปของหลักสูตรในการอ่านไว้ในข้อ 1 ว่า "มีทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ คงสภาพอ่านออกเขียนได้ และคิดคำนวณได้" โดยเน้นข้อ 6 อย่างชัดเจนว่า "มีนิสัยรักการอ่าน และใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ" และได้กำหนดจุดประสงค์เกี่ยวกับการอ่านไว้ในจุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มภาษาไทยข้อ 5 ว่า "มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่านและใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ สื่อมวลชน และแหล่งความรู้อื่น ๆ" (หลักสูตรประถมศึกษา ฉบับปรับปรุง. 2533 : 1)

จากจุดประสงค์ของหลักสูตรดังกล่าวข้างต้น ย่อมแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการอ่านมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่ง การสอนให้เด็กอ่านออกเขียนเพียงอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอ จำเป็นต้องปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้นักเรียนด้วย เพราะการอ่านเป็นนิสัยอย่างหนึ่งที่จะสร้างสรรค์

และส่งเสริมกันได้โดยใช้ความพยายามเพียงเล็กน้อยในการปฏิบัติเป็นประจำ ทั้งนี้บุคคลที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะช่วยวางรากฐานมั่นคงนี้ไว้คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ บรรณารักษ์ ผู้บริหาร หน่วยงานราชการ (ชุตินา สัจจานนท์. 2529 : 54)

การส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน จึงเป็นสิ่งจำเป็น และควรมีการปลูกฝังให้เด็กรักการอ่านจนเป็นนิสัย สามารถทำได้ 2 วิธีคือ ประการที่หนึ่งคือ การสอนให้เด็กอ่านหนังสือจนสามารถอ่านได้เอง ประการที่สองปลูกฝังนิสัยรักการอ่านแก่เด็ก สำหรับประการที่หนึ่งมีการกระทำอยู่แล้วในโรงเรียน แต่ประการหลังแม้จะได้กำหนดไว้ในจุดประสงค์ในการสอนก็ตาม แต่ก็มีได้มีการสอนเป็นเรื่องเฉพาะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีความเข้าใจว่านิสัยรักการอ่านจะเกิดขึ้นในตัวของเด็กเอง ไม่จำเป็นต้องมีการสอน ความจริงหาได้เป็นเช่นนั้นไม่ ควรส่งเสริมให้เด็กอ่านหนังสือ นอกเหนือไปจากบทเรียน เพื่อให้เด็กได้มีประสบการณ์ในการอ่านอย่างกว้างขวางพอที่จะทำให้เด็กเกิดนิสัยรักการอ่านหนังสือและรักการอ่านได้ (ประเทิน มหาจันทร์. 2523 : 11) นอกจากนี้ความสนใจในการอ่านของเด็ก เป็นผลมาจากประสบการณ์ที่เด็กเคยได้รับการกระตุ้นจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน ซึ่งเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน จากสิ่งแวดล้อมภายในบ้าน ซึ่งส่งผลให้เกิดทักษะและความสนใจในการอ่าน

(Harris and Smith. 1980 : 63) ดังนั้นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านนั้นจะเป็นทุนในตัวเด็กให้ใช้ประโยชน์ต่อไป การอ่านลงทุนน้อย แต่ได้ผลมาก (รสา วงศ์ยังอยู่. 2520 : 24)

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นโดยการ สํารวจสถิติการอ่านหนังสือในห้องสมุด ของนักเรียนโรงเรียนส่วสดีวิทยา สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ด้วยแบบทดสอบวัดนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามลำดับ พบว่ามีข้อมูลสอดคล้องกันดังนี้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 110 คน มีสถิติการอ่านหนังสือในห้องสมุดคิดเป็นร้อยละ 40 และมีนิสัยรักการอ่านคิดเป็นร้อยละ 50 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 99 คน มีสถิติการอ่านหนังสือในห้องสมุดคิดเป็นร้อยละ 75 และมีนิสัยรักการอ่านคิดเป็นร้อยละ 80 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 78 คน มีสถิติการอ่านหนังสือในห้องสมุดคิดเป็นร้อยละ 20 และมีนิสัยรักการอ่านคิดเป็นร้อยละ 22 จากข้อมูลดังกล่าว พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนส่วสดีวิทยา มีนิสัยรักการอ่านต่ำกว่าระดับชั้นอื่น ๆ

การพัฒนานิสัยรักการอ่านสามารถทำได้หลายวิธี เช่นการใช้เทคนิคแม่แบบ การใช้บทบาทสมมุติ และการใช้สถานการณ์จำลอง เป็นต้น ในที่นี้ผู้วิจัยสนใจการใช้เทคนิคแม่แบบ เพราะเทคนิคแม่แบบเป็นอีกกลวิธีหนึ่งที่จะสามารถสร้างหรือสอนพฤติกรรมใหม่ให้เกิดขึ้น โดยเพียงเสนอแม่แบบที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อให้ นักเรียนได้สังเกตและเลียนแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์และเป็นเป้าหมาย (วัชร ฤสหาะ. 2534 : 4)

ผู้วิจัยจึงได้เสนอแม่แบบที่กระตุ้นและสร้างความสนใจของเด็ก เช่นการใช้หุ่นมือประกอบการเล่านิทาน เพราะเด็กส่วนใหญ่ชอบฟังนิทานและมีผู้แสดงเคลื่อนไหวประกอบแม่แบบจะเป็นหุ่นมือก็ตาม

ยิ่งทำให้เด็กสนใจมากขึ้น ซึ่งเกศินี โชติกเสถียร (2524 : 17) กล่าวว่า บรรดาสื่อการเรียนการสอนทั้งหลาย หุ่น เป็นสื่อการสอนประเภทหนึ่งที่เด็ก ๆ โปรดปราน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กประถมศึกษา สุณีย์ ชินศักดิ์ชัย (2525 : 63) ที่ศึกษาโดยใช้หุ่นมือเชิดเป็นแม่แบบพัฒนาจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อในเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มที่ใช้หุ่นมือประกอบแม่แบบ

หุ่นมือ มีคะแนนจากการทำแบบทดสอบสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ดูแม่แบบ ซึ่งสอดคล้องกับกันยา ประสงค์ เจริญ (2526 : 59) ได้ศึกษาใช้แม่แบบหุ่นมือพัฒนาจริยธรรมด้านความรู้สึกรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองใช้หุ่นมือประกอบหุ่นมือมีพัฒนาการด้านความรู้สึกรับผิดชอบสูงขึ้น กว่ากลุ่มที่ไม่ใช้เทคนิคหุ่นมือประกอบการเล่านิทาน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสวัสดิวิทยา สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
2. เพื่อเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่าน ก่อนและหลังที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
3. เพื่อเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบกับนักเรียนที่ไม่ได้รับเทคนิคแม่แบบ

ความสำคัญในการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีความชำนาญในการนำเทคนิคแม่แบบไปใช้ในการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสวัสดิวิทยา ปีการศึกษา 2546 ที่มีนิสัยรักการอ่านน้อย จำนวน 20 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสวัสดิวิทยา ปีการศึกษา 2546 ที่มีนิสัยรักการอ่านน้อย จำนวน 20 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีการพัฒนานิสัยรักการอ่าน โดยการใช้เทคนิคแม่แบบ

ตัวแปรตาม ได้แก่ นิสัยรักการอ่าน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การใช้เทคนิคแม่แบบ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการสังเกต พฤติกรรมแม่แบบหุ่นมือ ที่เกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน และผลจากการสังเกต ทำให้นักเรียนมีแนวโน้มที่จะเลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบได้เหมาะสม โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

1. **ขั้นนำ** ผู้วิจัยนำเข้าสู่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเสนอแม่แบบ โดยสนทนาซักถามเกี่ยวกับการรักการอ่านของนักเรียนและเรื่องที่ต้องการให้สังเกตในแต่ละครั้ง

2. **ขั้นเสนอแม่แบบ มีขั้นตอนดังนี้**

2.1 ผู้วิจัยเสนอแม่แบบหุ่นมือประกอบการเล่านิทาน และให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมทั้งทางบวกและทางลบของแม่แบบหุ่นมือ

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกที่มีต่อแม่แบบหุ่นมือ

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลียนพฤติกรรมของแม่แบบหุ่นมือ ถ้าเลียนแบบได้ถูกต้องจะได้รับคำชมเชย ยิ้ม และกล่าวให้กำลังใจ หากทำไม่ถูกต้องจะได้รับคำแนะนำและแก้ไขให้ถูกต้อง และให้นักเรียนอธิบายพฤติกรรมที่นักเรียนเลียนแบบไป

3. **ขั้นสรุป**

ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการนำนิสัยรักการอ่านไปปฏิบัติจริงที่บ้านและที่โรงเรียน

วิธีนี้ใช้กับกลุ่มทดลอง

2. นิสัยรักการอ่าน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอของนักเรียนที่มีต่อการอ่าน ความสนใจในการอ่าน การชอบอ่าน การมีความพร้อมและความพยายามในการอ่าน โดยสามารถอ่านหนังสือได้ทุกสถานที่และทุกโอกาสตามความเหมาะสม ได้แก่ การอ่านหนังสือ การดูรูปภาพจากหนังสือ การอ่านหนังสือเรียน การอ่านหนังสือสำหรับเด็ก การอ่านหนังสือพิมพ์ รู้จักใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือ

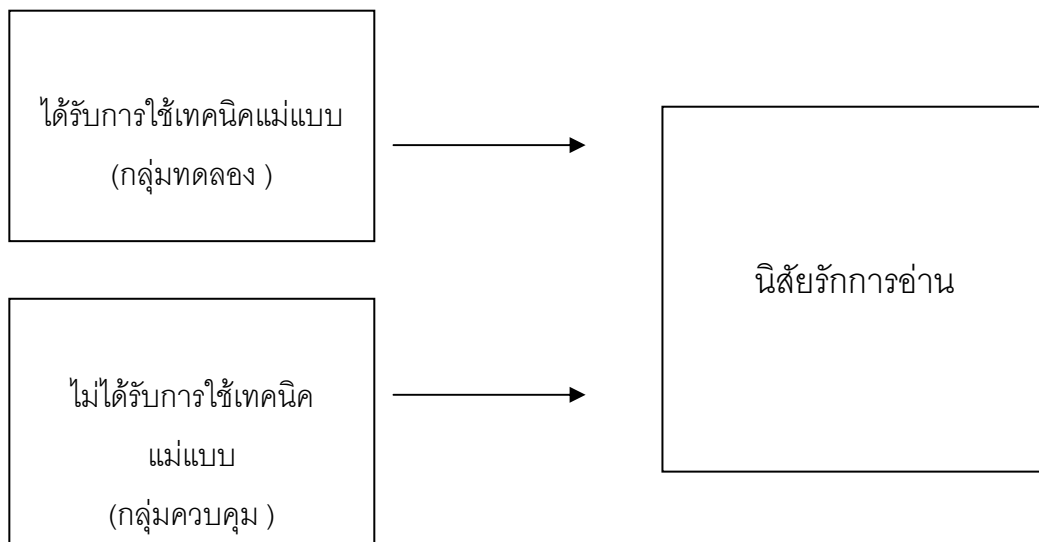
3. กลุ่มทดลอง หมายถึง นักเรียนที่ได้รับเทคนิคแม่แบบ จำนวน 10 คน

4. กลุ่มควบคุม หมายถึง นักเรียนที่ไม่ได้รับเทคนิคแม่แบบ จำนวน 10 คน

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
2. นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้นหลังจากไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
3. นักเรียนที่ได้รับเทคนิคแม่แบบมีนิสัยรักการอ่านมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับเทคนิคแม่แบบ

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแม่แบบและนิสัยรักการอ่าน โดยแบ่งเป็นหัวข้อดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแม่แบบ
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแม่แบบ
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแม่แบบ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบหุ่นมือ
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบหุ่นมือ
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบหุ่นมือ
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่าน
 - 3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่าน
 - 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่าน

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแม่แบบ

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแม่แบบ

1.1.1 ความหมายของเทคนิคแม่แบบ

มาร์แรทท์ (Maratt. 1975 : 117) ได้กล่าวว่า แม่แบบหมายถึง กระบวนการเรียนรู้โดยการสังเกตในพฤติกรรมของผู้อื่นที่เป็นลักษณะของแต่ละคนหรือของกลุ่มได้ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มารู้หรือชี้นำทัศนคติ หรือพฤติกรรมของตนได้

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530:61) กล่าวว่าเทคนิคแม่แบบ หมายถึง สิ่งที่เป็นแบบอย่างที่ดีบรรทัดฐานได้ เป็นแบบหรือให้เห็นเพื่อเป็นแนวทางในการเปรียบเทียบและเป็นแบบอย่างในการเลียนแบบ ตัวแบบมีหลายลักษณะ เช่น ตัวแบบที่เป็นชีวิตจริง กับตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์

จากความหมายของแม่แบบดังกล่าวสรุปได้ว่า แม่แบบหมายถึง สิ่งที่เป็นแบบอย่างที่ดีเป็นมาตรฐาน หรือเป็นแนวทางในการเปรียบเทียบ

1.1.2 ความหมายของการใช้เทคนิคแม่แบบ (Modeling Technique)

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2528 : 79) ได้กล่าวถึงการใช้เทคนิคแม่แบบว่าเป็นกระบวนการที่บุคคลสังเกต ฟัง หรืออ่าน เกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลหรือสัญลักษณ์แทนบุคคล แล้วประมวลเป็นข้อมูลในการแสดงพฤติกรรมของตนต่อไป

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536 : 52) ได้ให้ความหมายของเทคนิคแม่แบบว่าเป็นกลวิธีสร้างหรือสอนพฤติกรรมใหม่วิธีหนึ่งโดยผู้สังเกต หรือผู้ประสงค์จะเลียนแบบ จากตัวแบบสังเกตพฤติกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ของตัวแบบที่ผู้สังเกตหรือผู้ประสงค์จะเลียนแบบสนใจ และผลจากการเลียนแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของแม่แบบจะทำให้ผู้เลียนแบบสามารถปรับเปลี่ยน และแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เช่นเดียวกับแม่แบบ

จากความหมายของการใช้เทคนิคแม่แบบดังกล่าวสรุปได้ว่า การใช้เทคนิคแม่แบบหมายถึง วิธีการสังเกต เลียนแบบ แสดงความคิดเห็น และความรู้สึกต่อพฤติกรรมของแม่แบบ ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมที่พึงประสงค์

1.1.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ

ทฤษฎีที่ใช้เป็นพื้นฐานการวิจัยครั้งนี้ คือ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญา สังคม (Social Learning Theory) ของแบนดูรา (Bandura. 1977 : 10 – 29) ซึ่งอธิบายแนวคิดที่สำคัญในการเรียนรู้ทางสังคมไว้ว่า พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากการปะทะสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม ผู้เรียนจะเลียนแบบตัวแบบ การเลียนแบบนี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ รวมถึงการตอบสนองและปฏิบัติต่างๆของตัวแบบ สภาพแวดล้อมของตัวแบบ ความน่าเชื่อถือของตัวแบบ ความมีชื่อเสียงของตัวแบบ สภาพแวดล้อมของตัวแบบ ผลกรรมที่เกิดขึ้นที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตัวแบบ คำบอกเล่าของตัวแบบ ฯลฯ ผลจากการสังเกตจะทำให้ผู้สังเกตสามารถเลียนแบบ พฤติกรรมของตัวแบบหรือแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ ได้ ทำให้ไม่ต้องลองผิดลองถูก พฤติกรรมทุกอย่างของมนุษย์เป็นผลมาจากการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับผลที่เกิดขึ้น ความรู้ที่มนุษย์เรียนรู้จะกลายเป็นความเชื่อที่มีผลในการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ เมื่อประสบเหตุการณ์หนึ่งมนุษย์ก็เกิดความคาดหวังเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามมาได้ ทำให้เกิดความดีใจ ความวิตกกังวล ความกลัว ขึ้นล่วงหน้า ความคาดหวังนี้ทำให้มนุษย์ตัดสินใจทำพฤติกรรมหนึ่งเพื่อให้เกิดผลตามมาที่ตนปรารถนา

การเรียนรู้ความสัมพัทธ์ดังกล่าวเกิดการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง (Direct Experience) และการเรียนรู้จากการสังเกต(Observation Learning) การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ได้แก่ การประสบเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง แต่วิธีนี้มีข้อจำกัดอยู่มาก เพราะสิ่งที่เรียนรู้มีมากเกินกว่าเวลาและโอกาสของผู้เรียนรู้แต่ละคนจะอำนวย และผลกระทำบางอย่างก็เป็นอันตรายถ้าจะต้องเรียนรู้ด้วยตนเองส่วนการเรียนรู้จากการสังเกตเป็นการเรียนรู้ของเด็กเป็นส่วนใหญ่ซึ่งเกิดจากการเลียนแบบ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยประสบการณ์จากการสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบ อันเป็นผลให้เกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ทำให้ไม่ต้องลองผิดลองถูก และมีบทบาทมากในการเรียนรู้ของมนุษย์ มิลเลอร์และดอลลาร์ด (Miller and Dollard. 1967 : 16 – 36) ได้ศึกษาการเรียนรู้ทางสังคมและเลียนแบบในลักษณะของความซับซ้อนในพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับทฤษฎีการเรียนรู้และเงื่อนไขทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อสถานการณ์การเรียนรู้เหล่านั้น และตั้งทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมที่ประกอบด้วยการเรียนรู้เหล่านั้น และตั้งทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมที่ประกอบด้วยการเรียนรู้ 4 ประการคือ

1. แรงขับ (Drive) หมายถึง สิ่งที่กระตุ้นให้อินทรีย์เกิดการตอบสนอง อาจเป็นแรงขับที่เกิดจากความต้องการทางกาย เช่น ความหิว ความอ่อนเพลีย ฯลฯ ความต้องการนี้บางอย่างอาจถูกควบคุมโดยเกณฑ์ทางสังคม อินทรีย์จึงต้องหาทางที่จะได้รับการตอบสนองความต้องการเหล่านั้น อาจต้องอาศัยแรงขับทุติยภูมิ (Secondary Drive) มาทดแทนให้ เช่น ความหิว หากไม่อาจตอบสนองโดยตรงก็อาจทดแทนด้วยการเห็นอาหารต่าง ๆ มิลเลอร์และดอลลาร์ด ถือว่าความต้องการทางสังคมมีรากฐานมาจากแรงขับในรูปแบบต่าง ๆ และออกมาในกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม มนุษย์จึงแรงขับประเภทหนึ่งที่สำคัญต่อพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออก คือ แรงขับเพื่อการเลียนแบบ (Drive to Imitate) ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

- 1.1 พฤติกรรมของบุคคลอื่นจะเป็นเสมือนเครื่องขับออก
- 1.2 เครื่องขับออกนี้ก่อให้เกิดการตอบสนองขึ้นภายในตัวบุคคล
- 1.3 การตอบสนองภายในตัวบุคคลก่อให้เกิดแรงขับเพื่อการเลียนแบบ
- 1.4 แรงขับเพื่อให้เกิดการเลียนแบบ
- 1.5 การเลียนแบบเพื่อนำไปสู่การรับรางวัลในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งสามารถลดแรงขับที่เกิดขึ้น และกระตุ้นให้บุคคลมีการเลียนแบบในพฤติกรรมอื่น ๆ อีก

จะเห็นว่าการตอบสนองภายในตัวบุคคลก่อให้เกิดแรงขับเพื่อก่อให้เกิดการเลียนแบบ ซึ่งจะค่อย ๆ สะสมในตัวบุคคลก่อนจะเกิดพฤติกรรมการเลียนแบบขึ้น

2. เครื่องชี้นำ (Cues) หมายถึง สิ่งเร้าที่ทำหน้าที่กำหนดว่าการตอบสนองที่อินทรีย์จะกระทำนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อไร ที่ไหน และกระทำอย่างไรบ้าง เครื่องชี้นำกำหนดขอบข่ายเฉพาะเจาะจงสำหรับกระบวนการตอบสนองสองสถานที่และเวลา ซึ่งแตกต่างกับลักษณะของแรงขับ เพราะแรงขับนั้นเป็นเพียงสิ่งกระตุ้นให้อินทรีย์กระทำในบางสิ่งบางอย่างเท่านั้น แต่ทั้งเครื่องชี้นำและแรงขับต่าง ๆ จะมีหน้าที่อย่างเดียวกันคือ เป็นสิ่งเร้า (Stimuli)

ระดับของเครื่องชี้นำในการเรียนรู้ทางสังคมขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อคนอื่น ๆ ในสังคม ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคล การเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบถือว่าเป็นพฤติกรรมของตัวแบบจะเป็นเสมือนเครื่องชี้นำในทุกแง่มุมสำหรับผู้สังเกต เครื่องชี้นำนั้นอาจนำไปสู่การรับรางวัลหรือไม่ก็ตาม ผู้สังเกตจะเป็นผู้ประเมินค่าของเครื่องชี้นำตามแนวทางของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ลักษณะที่ต่างกันของเครื่องชี้นำแต่ละอย่างบพบาพต่อกระบวนการเรียนรู้ด้วยการสังเกตใน 2 แง่ คือ

2.1 ต่อการตอบสนองของตัวแบบ

2.2 ต่อคุณลักษณะของเครื่องชี้นำแนวทางพฤติกรรม

คุณค่าของเครื่องชี้นำขึ้นอยู่กับความชัดเจนและเหมาะสมตรงตามลักษณะของพฤติกรรมของตัวแบบ รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างตัวแบบและผู้สังเกตด้วย

3. การตอบสนอง (Response) หมายถึง การที่บุคคลตอบสนองต่อเครื่องชี้นำอย่างใดอย่างหนึ่ง กระบวนการตอบสนองเริ่มจากการตอบสนองที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล อันเป็นการตอบสนองภายในซึ่งอาจไม่เกี่ยวข้องกับเครื่องชี้นำนั้นเลยก็เป็นไปได้ การเรียนรู้ที่แท้จริงเกิดขึ้นเมื่อการตอบสนองที่แสดงออกมาแล้วนั้นได้รับรางวัลตอบแทน มิใช่เพียงสิ่งที่เกิดขึ้นและสะสมในตัวผู้เรียน เพราะลักษณะดังกล่าวเป็นเพียงการเชื่อมโยงระหว่างเครื่องชี้นำและตอบสนองในตัวผู้เรียนและก่อให้เกิดแบบแผนการตอบสนองใหม่ ๆ ขึ้น

การเรียนรู้ทางสังคมพัฒนามากกว่าการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูก (Trial and Error Learning) เพราะการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมและสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่นจะช่วยลดความผิดพลาดต่าง ๆ ในการเรียนรู้ ผู้สังเกตเรียนรู้พฤติกรรมที่เหมาะสมจากตัวแบบ การเรียนแบบทำให้สามารถกำหนดแนวทางการกระทำหรือความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น และในที่สุดบุคคลก็สามารถกระทำสิ่งนั้นอย่างถูกต้อง

4. รางวัล (Reward) หมายถึง สิ่งที่ดีสินว่าการตอบสนองที่เกิดขึ้นมาแล้วนั้นเหมาะสมหรือรับผลสำเร็จเพียงไร ถ้าหากการตอบสนองนั้นไม่ได้รับรางวัลตอบแทนแล้วแนวโน้มของการตอบสนองเป็นเช่นเดิมต่อสิ่งเร้านั้นลดลง มนุษย์เราสามารถพยายามหาวิธีการตอบสนองที่ทำให้ได้รับรางวัลตอบแทนเพราะรางวัลมีบทบาทการลดความเครียดอันเกิดจากแรงขับ ฉะนั้น

คุณค่าของรางวัลจึงขึ้นอยู่กับระดับของแรงขับที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากความต้องการทางสังคมนั่นเอง

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบดังกล่าวสรุปได้ว่า การใช้เทคนิคแม่แบบเป็นเทคนิคที่พัฒนามาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญา ของแบนดูรา (Bandura. 1977 : 10 – 29) ซึ่งเชื่อว่าพฤติกรรมของคนไม่ได้เป็นผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับความคิดและความรู้สึกซึ่งเน้นปัจจัยที่บุคคลด้วย ปัจจัยทั้ง 3 กำหนดซึ่งกันและกัน ถ้าปัจจัยใดเปลี่ยนแปลงอีกสองปัจจัยก็จะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

1.1.4 แนวคิดในการให้ตัวแบบ (Modeling)

แบนดูรา (Bandura. 1977 : 934) ได้กล่าวว่า ตัวแบบมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล 3 ด้าน คือ

1. ช่วยให้ผู้บุคคลเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ ๆ หรือ ทักษะใหม่ ๆ ซึ่งผลจากตัวแบบในลักษณะเช่นนี้ทำให้เราสามารถนำเอาวิธีการเสนอตัวแบบไปสร้างพฤติกรรมใหม่ ๆ ให้กับบุคคลที่ยังไม่เคยกระทำพฤติกรรมดังกล่าวนั้น เพื่อที่จะได้ประโยชน์ต่อเขาทั้งในสภาพปัจจุบันและอนาคต

2. มีผลทำให้เกิดการระงับ (Inhibition) การแสดงพฤติกรรมของผู้สังเกตตัวแบบได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าเมื่อตัวแบบแสดงพฤติกรรมแล้วได้รับผลกระทบเช่นใด ถ้าตัวแบบแสดงพฤติกรรมแล้วได้รับผลกระทบเป็นสิ่งที่ไม่พึงพอใจ แนวโน้มที่ผู้สังเกตตัวแบบจะไม่แสดงพฤติกรรมตามตัวแบบนั้นจะสูงมาก

3. ช่วยให้ผู้พฤติกรรมที่เคยได้รับนั้นการเรียนรู้มีโอกาสดำเนินการได้แสดงออก หรือ ถ้าเคยแสดงออกแล้วแต่ว่าไม่ค่อยได้แสดงออกให้แสดงออกเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นผลของตัวแบบในลักษณะเช่นนี้ก็จะทำหน้าที่เป็นสัญญาณกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมนั้นออกมา

ประเทือง ภูมิภักทราคม (2540 : 238 – 239) กล่าวว่า ในการเสนอตัวแบบมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้พฤติกรรมของผู้สังเกต 3 ประการ คือ

1. สร้างพฤติกรรม (Acquisition Effect) คือ ผู้ที่สังเกตจะเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ซึ่งไม่เคยมีมาก่อนจากตัวแบบ เช่น การพูด พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับทักษะบางอย่าง เป็นต้นว่า การแสดงการเล่นกีฬา ฯลฯ ดังนั้นการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ ผู้สังเกตสามารถเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบได้แม้ว่าพฤติกรรมดังกล่าวผู้สังเกตไม่เคยกระทำมาก่อนเลยก็ตาม

2. ลดพฤติกรรม (Dishibitory Effect) คือ การที่ผู้สังเกตได้สังเกตพฤติกรรมของตัวแบบแล้วมีผลทำให้พฤติกรรมของผู้สังเกตลดลง โดยเฉพาะเมื่อตัวแบบกระทำพฤติกรรมที่นำไปสู่ผลกระทบทางลบ เช่น นักเรียนที่เคยมาสายเป็นครั้งคราวเมื่อถูกทำโทษ ก็เลิกพฤติกรรมการมาโรงเรียนสาย

3. เสริมพฤติกรรมที่มีอยู่ (Facilitation Effect) การสังเกตพฤติกรรมจากตัวแบบมีผลต่อพฤติกรรมผู้สังเกต จึงเลียนแบบการกระทำของตัวแบบ เช่น เคยอาบน้ำวันละ 1 ครั้ง เมื่อเห็นตัวแบบอาบน้ำวันละ 2 ครั้ง ผู้สังเกตจึงอาบน้ำ 2 ครั้ง ตามตัวแบบ

จากแนวคิดดังกล่าว ตัวแบบมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลโดยช่วยให้บุคคลเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ ทำให้บุคคลระงับพฤติกรรม และช่วยให้พฤติกรรมที่เคยเรียนรู้มาแล้วมีโอกาสแสดงออกเพิ่มขึ้น

1.1.5 กระบวนการเรียนรู้จากแม่แบบ

การเรียนรู้ที่เบนดูรานั้นคือ การเรียนรู้จากแม่แบบ(Learning Through Modeling) โดยกระบวนการเรียนรู้ด้วยการสังเกต(Observation Learning) คือ การสังเกตพฤติกรรมและผลที่เกิดขึ้นมาจากการกระทำของผู้อื่น เช่น การได้ยินฟังคำบอกเล่า การได้อ่านข่าวสาร ซึ่งเป็นการเรียนรู้ทางอ้อมและจะเป็นข้อมูลที่บุคคลนำมาพิจารณาสำหรับการทำพฤติกรรมใหม่ในอนาคตต่อไปผู้ที่ช่างสังเกตและช่างคิดก็จะมีโอกาสเข้าใจสิ่งต่างๆได้มากกว่าและลึกซึ้งกว่า ในขณะที่ผู้เรียนรู้ที่ประสบตัวอย่างหรือแบบอย่างที่แตกต่างกัน ก็จะมีการเรียนรู้ที่ต่างกันด้วย เมื่อบุคคลได้เห็นตัวแบบก็จะสามารถรับรู้สัญลักษณ์ของการกระทำนั้นและสัญลักษณ์เหล่านี้จะชี้ให้เห็นแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

กระบวนการเรียนรู้ด้วยการสังเกตมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการคือ

1. กระบวนการใส่ใจ (Attentional Process)

เป็นกระบวนการที่สำคัญในการเลียนแบบ บุคคลจะไม่เกิดการเรียนรู้หากขาดความใส่ใจ และขาดการรับรู้พฤติกรรมที่แม่แบบแสดงออก สิ่งที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการนี้คือ ลักษณะของแม่แบบ แม่แบบที่มีความเด่นชัดจดจำง่าย มีความดึงดูดใจสูง มีความซ้ำซ้อนของพฤติกรรมน้อย จะมีโอกาสทำให้ผู้สังเกตใส่ใจได้มาก นอกจากนี้ถ้าพฤติกรรม กิจกรรม และลักษณะของแม่แบบมีความสำคัญใกล้เคียงและเกี่ยวข้องกับผู้สังเกตรวมทั้งพฤติกรรมที่แม่แบบแสดงออกมีประโยชน์ต่อผู้สังเกตและโน้มน้าวจิตใจของผู้สังเกตให้ใส่ใจได้มาก ลักษณะของผู้สังเกต กระบวนการนี้จะขึ้นอยู่กับความสามารถในการสังเกต การรับรู้ รวบรวม และตีความจากพฤติกรรมของแม่แบบ รวมทั้งการมีความตื่นตัว และสนใจในพฤติกรรมของแม่แบบ

2. กระบวนการเก็บจำ (Retentional Process)

เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตรวบรวมข้อมูลรูปแบบพฤติกรรมของแม่แบบที่สังเกตแต่ละครั้ง แล้วนำมาวางรูปแบบของพฤติกรรมที่เด่นชัดในรูปสัญลักษณ์ (Symbolic Coding) แทนกิจกรรมที่เลียนแบบ การเก็บจำในรูปสัญลักษณ์กระทำใน 2 ลักษณะ คือ การประมวลไว้ในลักษณะของมโนภาพ (Imaginal Coding) และในลักษณะของภาษา(Verbal Coding)

การเก็บจำในรูปมโนภาพจะง่ายเมื่อมีสิ่งเร้า(แม่แบบ) มาแสดงให้เห็นบ่อยๆ ส่วนการเก็บจำในรูปภาษา พัฒนาหลังจากมีมโนภาพและช่วยให้การเรียนรู้ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น ดังนั้นการเลียนแบบจึงอาจเกิดขึ้นตามการกระทำของแม่แบบโดยตรงทันที หรืออาจเกิดขึ้นหลังจากการสังเกตแม่แบบมาแล้วระยะหนึ่ง

2. กระบวนการแสดงออก(Motor Reproduction Process)

เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตเปลี่ยนสัญลักษณ์ของการเก็บจำการสังเกตจากตัวแบบในรูปของความจำมาเป็นการกระทำหรือการแสดงออกที่เหมาะสม โดยการใช้กลไกของความคิด ผู้สังเกตจะแสดงพฤติกรรมได้ครบตามที่สังเกตจากตัวแบบหรือไม่นั้นจะขึ้นอยู่กับระดับความคิด และความซับซ้อนของพฤติกรรม การดัดแปลงสัญลักษณ์ให้มาเป็นการกระทำที่เหมาะสมนั้นทำได้ยากมากในระยะแรก แต่เมื่อทราบตัวข้อบกพร่องระหว่างสัญลักษณ์กับการดัดแปลงให้เป็นพฤติกรรมจะช่วยให้การกระทำตามแม่แบบในคราวต่อไปถูกต้องมากยิ่งขึ้น

3. กระบวนการจูงใจ(Motivational Porocess)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมแสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ได้เรียนรู้มา กับการกระทำ เพราะในชีวิตจริงของบุคคลไม่สามารถจะกระทำตามแม่แบบได้ทั้งหมด บุคคลจึงเลือกที่จะกระทำตามแม่แบบเมื่อการกระทำนั้นก่อให้เกิดผลดีตอบแทนมากกว่าพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลเสีย การประเมินคุณค่าของพฤติกรรมของแม่แบบโดยผู้สังเกต เป็นไปในรูปของการรับเอาสิ่งที่ตนพึงพอใจไว้และไม่ยอมรับสิ่งที่ตนไม่เห็นด้วย

พฤติกรรมเลียนแบบที่สมบูรณ์จะเกิดขึ้นได้ด้วยการจัดวางรูปแบบขององค์ประกอบในการเรียนรู้จากแม่แบบอย่างเหมาะสม โดยกระตุ้นให้ผู้สังเกตใส่ใจกับแม่แบบอย่างจริงจังจนสามารถจดจำและนำมาสร้างสัญลักษณ์แทนกิจกรรมที่เลียนแบบ และนำออกมาใช้ได้เหมาะสมในภายหลัง ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 องค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยการสังเกตตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม
ของ แบนดูรา (Bandura. 1977 : 23)

1.1.6 อิทธิพลของแม่แบบที่มีต่อผู้สังเกต

แบนดูรา (Bandura. 1977 : 41-45) สรุปถึงอิทธิพลของแม่แบบที่มีต่อผู้สังเกต
ดังนี้คือ

1. การสร้างพฤติกรรมใหม่ เมื่อผู้สังเกตได้เห็นการกระทำของแม่แบบซึ่งเป็นการกระทำที่ผู้สังเกตไม่เคยพบเห็นมาก่อน ผู้สังเกตจะรวบรวมรูปแบบของการกระทำใหม่นี้ในรูปของสัญลักษณ์ และถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมใหม่

2. การสร้างกฎเกณฑ์หรือหลักการใหม่ จะเกิดขึ้นในสภาพที่ผู้สังเกตเห็นการกระทำของแม่แบบในลักษณะต่างๆ เช่น การตัดสินใจ รูปแบบทางภาษาเป็นต้น จากนั้นผู้สังเกตจะทดสอบการกระทำตามแม่แบบลักษณะต่างๆ และถ้าการตอบสนองส่งผลทางบวก ผู้สังเกตจะรวบรวมรูปแบบลักษณะของแม่แบบในรูปแบบต่างๆ แล้วนำมาสร้างเป็นกฎเกณฑ์หรือหลักการใหม่

3. การสอนความคิดและพฤติกรรมสร้างสรรค์ การมีแม่แบบจะช่วยสนับสนุนพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ เพราะเมื่อมนุษย์เห็นแม่แบบกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง มนุษย์อาจใช้ประสบการณ์ต่างๆ ที่มีอยู่ประกอบกับการกระทำของแม่แบบมาพัฒนาเป็นความคิดหรือพฤติกรรมใหม่ขึ้นมา

4. การยับยั้งการกระทำและการลดความหวั่นเกรงที่จะกระทำการที่ได้เห็นแม่แบบถูกลงโทษ ผู้สังเกตมีแนวโน้มที่จะไม่ทำตามแม่แบบนั้น

5. การส่งเสริมการกระทำ การมีแม่แบบจะมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมการกระทำทั้งที่เป็นทางบวกและทางลบ ถ้าผู้สังเกตได้เห็นแม่แบบแสดงพฤติกรรมหนึ่งและได้รับรางวัล ผู้สังเกตก็มีแนวโน้มที่จะทำตามมากขึ้น

6. ทางด้านอารมณ์ การมีแม่แบบนอกจากจะส่งผลต่อการกระทำแล้ว ยังมีผลต่ออารมณ์ของผู้สังเกตให้รุนแรงเพิ่มขึ้น และกระตุ้นให้เกิดอารมณ์คล้อยตามไปด้วย

7. การเอื้ออำนวยให้เกิดการกระทำตามแม่แบบ เมื่อคนสามารถทำตามแม่แบบได้เร็วจะทำให้เกิดการแผ่ขยายจากสังคมหนึ่งไปอีกสังคมหนึ่งได้โดยเร็วด้วย ดังจะเห็นได้ว่าการมีแม่แบบนอกจากจะทำให้ผู้สังเกตมีความเปลี่ยนแปลงภายในตนเองแล้ว ยังทำให้สังคมนั้นๆ มีการเปลี่ยนแปลงอีกด้วย

1.1.7 กลวิธีในการเรียนรู้จากตัวแบบ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 61-69) ได้กล่าวถึงวิธีการให้ตัวแบบอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องพิจารณาองค์ประกอบต่อไปนี้

1.1.7.1 การคัดเลือกตัวแบบ

1. ตัวแบบจะต้องมีชื่อเสียง มีความน่าเชื่อถือ และเป็นตัวแบบที่ได้รับ การคัดเลือกว่าเป็นตัวอย่างที่ดี และสอดคล้องกับเป้าประสงค์ซึ่งจะทำให้ผู้เลียนแบบมั่นใจที่จะ เลียนแบบตัวแบบนั้นมากยิ่งขึ้น
2. ตัวแบบและผู้เรียนแบบหรือผู้สังเกต ควรจะมีการคล้ายคลึงกัน หรือมี ลักษณะหรือคุณสมบัติร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้ดึงดูดความสนใจของผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบ และจะ ช่วยให้ประสิทธิภาพของการเลียนแบบสูงขึ้น
3. ลักษณะของกิจกรรมที่เลียนแบบ ควรจะเป็นกิจกรรมที่ไม่สลับซับซ้อน เพราะการเลียนแบบจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ดึงดูดความสนใจของผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบ และจะ ทำให้เกิดการเลียนแบบได้ง่ายขึ้น

1.1.7.2. วิธีการให้ตัวแบบ

1. ควรจะเสนอตัวแบบควบคู่กับการเสริมแรง โดยจะต้องให้แรงเสริมแก่ ตัวแบบ และให้แรงเสริมแก่ผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบ เมื่อสามารถแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์
2. ควรจะเสนอตัวแบบควบคู่กับสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่าง โดยสิ่งเร้าที่ จำแนกความแตกต่างนี้จะทำหน้าที่เป็นสัญญาณบอกให้ผู้อื่นรู้ไว้ว่า ถ้าแสดงพฤติกรรมที่ พึงประสงค์จะได้รับการเสริมแรง และการเสริมแรงนี้จะช่วยให้การเลียนแบบเกิดขึ้นอย่างคงทน และมีประสิทธิภาพ
3. ควรจะเสนอตัวแบบควบคู่กับสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่างการ เสริมแรงทางบวก และการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ถูกต้อง

1.1.7.3 บุคคลที่เด็กเลียนแบบ

สวนา พรพัฒน์กุล (2525 : 2-7) กล่าวว่า บุคคลที่เด็กจะเลียนแบบนั้นจะเริ่มต้น จากคนใกล้ชิดที่สุดแล้วค่อยๆห่างออกไปจากตัวเด็กตามพัฒนาการทางสังคมของเขา ซึ่งสามารถ แบ่งออกได้ดังนี้

1. เลียนแบบจากพ่อแม่และครู ในช่วงที่เด็กเริ่มเลียนแบบได้ เด็กจะเลียนแบบ บุคคลใกล้ชิดที่สุดคือพ่อแม่ ซึ่งรวมถึงผู้ปกครอง และผู้ที่เลี้ยงดูเด็กแทนพ่อแม่ เมื่อเด็กเติบโตขึ้นได้

ไปโรงเรียนเวลาครึ่งหนึ่งของชีวิตอยู่กับครู ดังนั้นความสำคัญของครูในการเป็นตัวแทนจึงพอกับพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูจึงเป็นตัวแทนที่ดี แต่ต้องไม่แสดงบทบาทของตัวแทนให้แก่เด็ก

2. เลียนแบบจากตัวแบบที่เด็กชอบ จะต้องเป็นตัวแทนที่ก่อให้เกิดความพอใจแก่เด็ก อาจเป็นเพื่อนและบุคคลอื่น ๆ ที่แวดล้อมเขาอยู่

3. เลียนแบบจากตัวแบบที่ตรงกับความสนใจ การเลียนแบบจะเกิดขึ้นเมื่อตัวแบบนั้นตรงตามความสนใจ เด็กหญิงจะเลียนแบบต่างไปจากเด็กชาย เนื่องจากความสนใจแตกต่างกัน แม้ในกลุ่มเด็กหญิงหรือเด็กชายด้วยกันความสนใจก็จะแตกต่างกันไปอีก เช่น เด็กหญิงบางคนสนใจเลียนแบบการทำงานในบ้านของพ่อแม่แต่บางคนอาจจะสนใจศิลปะ การแสดงต่าง ๆ ที่ตนเห็นในรายการโทรทัศน์และพยายามที่จะเลียนแบบสิ่งนั้นก็ได้

4. เลียนแบบจากผู้ล้าหาญ ไม่ว่าจะเป็นเด็กหญิงหรือเด็กชายย่อมจะมีผู้ล้าหาญที่ตนยกย่องและพอใจจะเลียนแบบตาม ตัวแบบอาจมาจากเรื่องจริงหรือไม่ก็ได้ ตัวแบบของเด็กมักเป็นบุคคลที่อายุมากกว่า

5. เลียนแบบจากตัวละคร ซึ่งเป็นตัวละครในนิยาย ภาพยนตร์และโทรทัศน์เป็นต้น

1.1.8. ข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการให้ตัวแบบ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 69) กล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการให้ตัวแบบดังนี้

1.1.8.1 ข้อดีของวิธีการให้ตัวแบบ

1. การให้ตัวแบบจะทำให้ความถี่ของการเกิดพฤติกรรมเป้าหมาย หรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ค่อย ๆ เกิดขึ้นค่อย ๆ มีความถี่สูงขึ้น และจะคงทนถาวรยิ่งขึ้น เมื่อให้การเสริมแรงแก่อินทรีย์ภายหลังที่อินทรีย์สามารถเลียนแบบหรือแสดงพฤติกรรม ๆ ได้อย่างเหมาะสม

2. การให้ตัวแบบจะทำให้ผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบเกิดพฤติกรรมใหม่ที่ไม่เคยเกิดมาก่อน

3. การให้ตัวแบบจะช่วยเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือระงับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบ

4. การให้ตัวแบบช่วยเอื้ออำนวยให้พฤติกรรมของผู้สังเกตหรือผู้ที่จะเลียนแบบที่เคยเรียนรู้มาก่อนแล้วให้มีแนวโน้มที่จะแสดงออก

1.1.8.2. ข้อจำกัดของวิธีการให้ตัวแบบ

1. หากใช้การให้ตัวแบบอย่างเดียวในการสร้างหรือสอนพฤติกรรมใหม่ การเกิดพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์อาจจะเกิดได้ช้า ด้วยเหตุนี้ควรใช้การการให้ตัวแบบควบคู่ไปกับการเสริมแรงทางบวก การให้ข้อมูลย้อนกลับและสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่างเพื่อให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ต้องการจะสร้างหรือสอนนั้นเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

2. การคัดเลือกตัวแบบ ตลอดทั้งกิจกรรมที่จะให้เลียนแบบ ผู้คัดเลือกตัวแบบ และกิจกรรมที่จะให้เลียนแบบจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องดังกล่าวนี้ เพราะมีฉะนั้นจะทำให้เสียเวลาในการทดลองโดยไร้ประโยชน์

1.1.9. การสร้างแม่แบบเพื่อการเลียนแบบ

แบนดูรา และ วอลเตอร์ (Bandura and Walter. 1963 : 47 – 49) กล่าวว่า แม่แบบอาจสร้างขึ้นโดยการใช้คำพูด การเขียน การแสดงด้วยภาพ หรืออาจใช้ร่วมกันทั้งภาษาและภาพ การแสดงภาพอาจสร้างแม่แบบในลักษณะของภาพยนตร์โทรทัศน์ และโสตทัศนวัสดุอย่างอื่น ๆ โสตทัศนวัสดุเหล่านี้เป็นสื่อที่สำคัญในการช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และเป็นประสบการณ์ที่จะช่วยให้เด็กเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการ

สวนา พรพัฒน์กุล (2525 : 5 – 7) กล่าวว่า การเลียนแบบของเด็กเป็นการเริ่มต้นของการพัฒนาบุคลิกภาพ ตัวแบบต่าง ๆ ที่เด็กได้มาจะประกอบกันเข้าเป็นบุคคล หรือตัวของเขาเองในอนาคต ถ้าเด็กโชคดีได้รับตัวแบบที่ดีมาก่อน แต่ถ้าได้รับสิ่งที่ไม่ดีที่น่าสับสนมากกว่าก็จะทำสิ่งนั้น ดังนั้นตัวแบบที่ปล่อยผ่านมาสู่เด็กควรจะเป็นตัวแบบที่ดีซึ่งมีอิทธิพลที่จะสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้แก่เด็กต่อไป

สรุปได้ว่า การสร้างแม่แบบเพื่อให้เกิดการเลียนแบบขึ้นนั้นสามารถสร้างขึ้นได้ด้วยคำพูด การเขียน การแสดงด้วยภาพ หรืออาจใช้ร่วมกันทั้งภาษาและภาพ โดยต้องคำนึงว่าแม่แบบของเด็กควรเป็นแม่แบบที่ดี และมีความเหมาะสมกับเด็ก

2.1 งานวิจัยเกี่ยวกับเทคนิคแม่แบบ

งานวิจัยในต่างประเทศ

แบนดูรา กรูเซค และเมนโลฟ (Bandura. Grusec and Menlove. 1966 : 499 - 506) ศึกษาผลของกระบวนการฝึกด้วยตัวแบบที่มีต่อการสร้างสัญลักษณ์ และการเลียนแบบกับนักเรียนอายุ 6 – 8 ปี จำนวน 72 คน ทำการฝึกโดยให้ชมภาพยนตร์ ซึ่งเป็นการแสดงของตัวแบบ

เกี่ยวกับวิธีการเล่นของเล่นต่าง ๆ ของตัวแบบ โดยกลุ่มที่ 1 ดูภาพยนตร์ และให้ชื่อวิธีการเล่นหรือการกระทำต่าง ๆ ของตัวแบบ กลุ่มที่ 2 ต้องนับตัวเลขไปพร้อมกับกับการดูภาพยนตร์ และกลุ่มที่ 3 ดูภาพยนตร์อย่างเงียบ ๆ หลังจากนั้นให้เด็กเล่นของเล่นนั้น โดยเด็กครึ่งหนึ่งในแต่ละกลุ่มได้รับรางวัล ผลการศึกษาพบว่าเด็กกลุ่มที่ 1 สามารถเลียนแบบได้ดีกว่าเด็กกลุ่มที่ 2 และ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แบนดูรา รอส และ รอส (Bandura Ross and Ross. 1963 : 3) ได้ศึกษาผลของการใช้แม่แบบต่อการเลียนแบบพฤติกรรมที่ก้าวร้าว โดยจัดแบ่งแม่แบบที่เป็นจริง แม่แบบที่เป็นภาพยนตร์แสดงด้วยคนจริง และแม่แบบที่เป็นภาพยนตร์การ์ตูน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มก่อนวัยเรียน ผลการทดลองพบว่า เด็กที่ได้รับแม่แบบที่ก้าวร้าวมากขึ้น ส่วนกลุ่มที่ไม่ได้รับแม่แบบไม่ค่อยมีพฤติกรรมก้าวร้าวปรากฏ และแม่แบบที่เป็นภาพยนตร์มีผลต่อพฤติกรรมของผู้สังเกตัดเทียบกับแม่แบบอย่างแท้จริง

ฮิคส์ (Hick. 1965 : 97) ได้ใช้ตัวแบบประเภทสัญลักษณ์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลียนแบบที่เกิดจากการได้เห็นตัวแบบที่ก้าวร้าว (Aggressive Models) โดยเห็นตัวแบบจากภาพยนตร์ซึ่งได้ศึกษาเด็กอายุ 3 ปี 5 เดือน ถึง 6 ปี 4 เดือน จำนวน 60 คน เป็นเด็กชายจำนวน 30 คน เด็กหญิง 30 คน แล้วแบ่งเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ให้เห็นตัวแบบผู้ชาย กลุ่มที่ 2 ให้เห็นตัวแบบผู้หญิง กลุ่มที่ 3 ให้เห็นตัวแบบเป็นเด็กผู้ชายวัยเดียวกัน กลุ่มที่ 4 ให้เห็นตัวแบบเป็นเด็กผู้หญิงวัยเดียวกัน กลุ่มที่ 5 เป็นกลุ่มควบคุม ผลการทดลองปรากฏว่าเด็กเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวที่สุดเมื่อเห็นตัวแบบที่เป็นผู้ชายวัยเดียวกันกับตน และก้าวร่วมน้อยที่สุดเมื่อเห็นตัวแบบที่เป็นผู้ใหญ่ชาย

มิดลาร์สกี ไพรอัน และบริคแมน (Midlarsky Bryan and Brickman. 1973 : 321-328) ศึกษาผลของการใช้แม่แบบและรางวัลต่อการฝึกพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กหญิงเกรด 3 จำนวน 72 คน ให้เห็นตัวแบบ 3 ลักษณะ คือตัวแบบที่เอื้อเฟื้อตัวแบบที่เป็นกลางและตัวแบบที่ละโมภ การวัดพฤติกรรมเอื้อเฟื้อทำภายหลังการสังเกตแม่แบบและเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมตามแบบที่ต้องการจะให้รางวัลเป็นคำพูดยกย่องผลการทดลองปรากฏว่าแม่แบบและรางวัลที่เป็นคำพูดยกย่องมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการปลูกฝังพฤติกรรมเอื้อเฟื้อให้กับเด็ก

โรเซนทอล และซิมเมอร์มัน (Rosenthal and Zimmerman. 1973 : 606-613) ศึกษาผลของขบวนการตัวแบบที่มีต่อความสามารถในการสร้างสังกัดเกี่ยวกับสีรูปร่าง และตำแหน่งของวัตถุในเด็กนักเรียนระดับเกรด 3 และ เกรด 5 จำนวน 72 คน โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 มีตัวแบบไม่มีคำแนะนำ ผลปรากฏว่าตัวแบบและคำแนะนำให้ความสามารถของเด็กสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แจฟฟี่ และคาร์ลสัน (Jaffe and Carlson. 1972 : 329-339) ได้ศึกษาบทบาทของแม่แบบและผลกระทบในการบำบัดโดยใช้ตัวแบบ เพื่อลดความวิตกกังวลในการสอบโดยใช้นิสิต 30 คน แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ให้ดูแม่แบบจากวีดีโอเทป ซึ่งไม่มีความวิตกกังวลในการสอบ และภายหลังจากการสอบเรียบร้อยแล้ว จะได้รับคำชมเชย กลุ่มที่ 2 ให้ดูแม่แบบจากวีดีโอเทป ซึ่งมีความวิตกกังวลในการสอบและภายหลังจากการสอบเรียบร้อยแล้ว จะได้รับคำชมเชย กลุ่มที่ 3 ให้ดูแม่แบบจากวีดีโอเทป ซึ่งไม่มีความวิตกกังวลในการสอบ และภายหลังจากการสอบแล้วจะได้รับการว่ากล่าว กลุ่มที่ 4 ให้ดูแม่แบบจากวีดีโอเทป ซึ่งมีความวิตกกังวลในการสอบ และภายหลังจากการสอบแล้วจะได้รับการว่ากล่าว กลุ่มที่ 5 เป็นกลุ่มควบคุม ซึ่งไม่ได้รับการด้วยวิธีใดเลย ผลการทดลองปรากฏว่าผู้ถูกทดลองทั้ง 4 กลุ่มมีความวิตกกังวลลดลงและมีคะแนนการเรียนเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม

โอเคอร์เนอร์ (O' Comer. 1969 : 15-22) ศึกษาถึงการปรับพฤติกรรมเด็กที่แยกตัวเองในเด็กก่อนเข้าโรงเรียน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ให้สังเกตภาพยนตร์ที่มีตัวแบบที่แสดงการปะทะสัมพันธ์ทางสังคมมากขึ้น กลุ่มที่ 2 ให้ดูภาพยนตร์อื่นที่ไม่เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ผลการทดลองปรากฏว่า เด็กกลุ่มที่ 2 ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในการปะทะสัมพันธ์ทางสังคม

ซิมเมอร์มัน และแจฟฟี่ (Zimerman and Jaffe. 1977 : 773 – 778) ได้ศึกษาลักษณะของตัวแบบที่มีผลต่อความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กอายุ 6 – 8 ปี โดยให้สังเกตแม่แบบซึ่งแสดงการจัดจำแนกประเภทของภาพจากบัตรภาพ 12 ภาพ และกลุ่มที่ 3 แม่แบบแสดงวิธีการจัดภาพอย่างละเอียด ผลการวิจัยพบว่า เด็กกลุ่มที่ 3 มีความสามารถในการจัดภาพสูงกว่ากลุ่มที่ 1 และ 2 ตามลำดับ

งานวิจัยในประเทศ

กันยา ประสงค์เจริญ (2526 : 33-35) ที่ศึกษาผลการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาวินัยในตนเองด้านความรู้สึกรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดมงคลโคธาวาส จังหวัดสมุทรปราการ ผลปรากฏว่า กลุ่มที่ได้รับการสอน โดยใช้นิทานประกอบหุ่นเป็นแม่แบบมีการพัฒนาวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการสอนโดยใช้แม่แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทัศนทิมา ระเบียบดี (2529 : 46) ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบโดยใช้สไลด์การ์ตูน เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนฤทธิยวรรณาลัย กรุงเทพมหานคร ผลปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยใช้แม่แบบ

สไลด์การ์ตูนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดวงจันทร์ หนูทอง (2533 : 4-85) ศึกษาผลการใช้แม่แบบหนังสือที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดมณีเจริญ มิตรภาพที่ 227 นครศรีธรรมราช ผลปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วีระ อุสาหะ (2534 : 66) ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสรรพวิทยวิทยา จังหวัดชัยนาท ผลปรากฏว่าการสอนโดยการใช้เทคนิคแม่แบบทำให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับมารยาทในชั้นเรียนดีขึ้นมากกว่าการให้ข้อสังเกตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัจฉรา ชีวาพัฒนานุวงศ์ (2536 : 47) ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการใช้เวลาในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดแจ้งร้อน กรุงเทพมหานคร ผลปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีการใช้เวลาในการเรียนดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เกสรสุรางค์ สักกะบุชา (2540 : 61) ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ผลปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับเทคนิคแม่แบบมีนิสัยรักการอ่านดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับเทคนิคแม่แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์ (2524 : 52 – 53) ได้ ศึกษาผลของการใช้แม่แบบในการพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า การใช้แม่แบบมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคลได้ และผลจากการทดลองของครั้งนี้ปรากฏว่า ผู้ได้รับแม่แบบเกี่ยวกับความซื่อสัตย์มีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ตามปทัสฐานทางสังคมมากขึ้น แสดงว่าการใช้แม่แบบทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในตัวบุคคล จึงมีผลให้มีความมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของผู้ได้รับแม่แบบสูงขึ้น

สุปรียา อินทโรทัย (2529 : 68 – 71) ได้ศึกษาผลของการใช้แม่แบบในการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนและทัศนคติในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2528 จำนวน 38 คน ผลจากการศึกษา ความแตกต่างของพฤติกรรมการเรียนและทัศนคติในการเรียนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรม

การเรียนรู้และทัศนคติในการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมหลังการทดลองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พรพันธ์ วันศุกร์ (2534 : 69 – 70) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิค แม่แบบสไลด์การ์ดคู่กับโปรแกรมการพัฒนาสุขนิสัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน วัดบันไดม้า จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ สไลด์การ์ดคู่มีสุขนิสัยด้านการรักษาความสะอาดของร่างกาย และด้านจริยวัตรประจำวันสูงกว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการใช้โปรแกรมพัฒนาสุขนิสัย

วิเชียร สุขจันทร์ (2540 : 70 – 73) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้ สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการเผชิญกับ ความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวหย่าร้าง โรงเรียนพิบูลย์ประชาสรรค์ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิค แม่แบบมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการเผชิญกับความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวลดลงอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นพบว่า มีผู้นำการใช้เทคนิคแม่แบบมาใช้ในวงการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาในด้านต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย เช่นการพัฒนา ความสามารถในการเรียน คุณธรรม และจริยธรรม เป็นต้น สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะทดลองใช้เทคนิคแม่แบบที่ใช้ละครหุ่นเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 โรงเรียนสวัสดิวิทยา กรุงเทพมหานคร

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบหุ่นมือ

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบหุ่นมือ

2.1.1. ความหมายของหุ่นมือ

จิระประภา บุญนิธย์ (2522 : 7) ได้ให้ความหมายว่า หุ่น คือ สิ่งที่ไม่มีชีวิตเคลื่อนไหวได้ในรูปแบบของละครโดยมนุษย์เป็นผู้บังคับ หุ่นมีหลายประเภท แต่ต้องไม่ใช่ ตุ๊กตาหรือหุ่นยนต์

เกศินี โชติกเสถียร (2524 : 1) ได้กล่าวว่า หุ่นเป็นการแสดงมหรสพชนิดหนึ่ง ที่ใช้รูปจำลองคล้ายของจริงที่มีมาแต่โบราณในหลายประเทศของโลก เป็นตัวแสดงแทนตัวคน สิ่งมีชีวิตอื่น ๆ หรือแม้แต่สิ่งสมมติในเทพนิยาย ซึ่งการแสดงการเคลื่อนไหวของหุ่นจะอยู่ในความ ควบคุมของมนุษย์ที่เป็นผู้สร้างมันขึ้นมา

อรชุนมา ยุทธวงศ์ (2527 : 568) ได้กล่าวว่า หุ่นเป็นวัตถุที่คนสร้างขึ้น มาแล้วนำมาทำให้เคลื่อนไหวเพื่อสื่อความหมายกับผู้อื่น หุ่นมีไว้เพื่อสื่อสารและนำความรู้สึกรักนึก คิด อารมณ์ แรงบันดาลใจ และความฝันมาทำให้เป็นตัวแทนขึ้นมา

จากความหมายของหุ่นสรุปได้ว่า หุ่นคือ สิ่งที่ไม่มีชีวิตที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่ง เคลื่อนไหวได้โดยมนุษย์เป็นผู้บังคับให้เคลื่อนไหวเพื่อสื่อความหมายกับผู้อื่น

2.1.2. ประเภทของหุ่น

เกศินี โชติกเสถียร (2524 : 12 – 18) ได้จำแนกหุ่นออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ

1. หุ่นเงา หรือ หนังตะลุง (Shadows Puppet) เป็นหุ่นที่ทำจากหนังหรือ กระดาษแข็งมีไม้เสียบหรือสายใยต่อเข้ากับส่วนของร่างกายที่เราต้องการให้เคลื่อนไหวได้ ผู้เชิด ต้องเชิดจากด้านหลังของจอ

2. หุ่นมือ (Hand Puppet) เป็นหุ่นเชิดโดยใช้นิ้ว 3 นิ้ว คือ หัวแม่มือ นิ้วชี้ และนิ้วกลางหรือนิ้วก้อย แต่คนไทยมักนิยมใช้นิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ และนิ้วกลางเท่านั้น เพราะ นิ้วก้อยไม่มีแรงพอ โดยเราใช้นิ้วชี้สอดไว้ที่หัวหุ่น ส่วนนิ้วหัวแม่มือกับนิ้วกลางสอดไว้ส่วนที่เป็น แขน หัวหุ่นมักนิยมทำด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์ หรือซีลี่ย์ชนิดละเอียดผสมกากกับกระดาษแช่ น้ำ หรือจะใช้ไม้เนื้อเบา แต่งหน้าด้วยซีลี่ย์หุ้มด้วยกระดาษสาก็ได้ ลักษณะของหุ่นประเภทนี้มีแต่ ตัว หัว และแขน เท่านั้น บางครั้งอาจมีขาด้วยก็ได้ การสร้างไม่ควรให้ตัวสูงหรือยาวเกินความ จำเป็น ทั้งนี้เพราะเราต้องแสดงบนขอบเวที โดยผู้เชิดต้องชูตัวหุ่นจากข้างล่าง

3. หุ่นเชิด (Rod Puppet) เป็นหุ่นเชิดด้วยไม้หรือสายเชือก ลวด จาก ข้างล่างของตัวหุ่น สร้างได้หลายวิธี ตั้งแต่วิธีที่ง่ายที่สุดคือ ใช้ไม้เสียบทาบส่วนหัวแบบหุ่น กระบอกจากให้ส่วนหัวเคลื่อนไหวไปมาได้ หรือทำแขนขาเป็นท่อน ๆ แล้วมีไม้ยาวเล็ก ๆ หรือ เชือกเสียบไว้ที่มือหรือเท้าของหุ่นและมีไม้เสียบที่ลำตัวก็ได้

4. หุ่นชัก (Marionette) เป็นหุ่นที่ชัก จากข้างบนของตัวหุ่นโดยมีเชือกหรือเส้น ลวดเล็กห้อยระยระยตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เวลาชักก็โยกไม้ข้างบนพร้อมกับเชือกหรือ ลวด แล้วแต่อวัยวะส่วนไหนที่ต้องการให้เคลื่อนที่

หุ่นทั้ง 4 ประเภทที่กล่าวมานี้ หุ่นมือเป็นหุ่นที่ง่ายและเหมาะต่อการนำมาใช้ ประโยชน์ในด้านการศึกษา ทั้งนี้เพราะวัสดุที่นำมาทำเป็นสิ่งไม่ต้องลงทุนมาก มักเป็นของเหลือ ใช้ การฝึกฝน การเชิด และพากย์ก็ไม่ยากหรือใช้เวลามากกว่าอย่างอื่น ถ้าหากเราในแง่ใช้หุ่น มือเป็นสื่อประเภทหนึ่งที่จะนำมาแก้ปัญหาทางการเรียนรู้ของเด็กในห้องเรียน หุ่นมือจะเหมาะสม ที่สุด หุ่นมือเป็นหุ่นที่หาง่ายและมีหลายชนิด เหมาะต่อการนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษา

(เกศินี โชติกเสถียร. 2524 : 1)

จากประเภทของหุ่นที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า หุ่นแบ่งออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ หุ่นมือ หุ่นเชิด หุ่นเงา และหุ่นชัก ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยเลือกใช้หุ่นมือเพราะสะดวกและเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายในการศึกษา

2.1.3 การสร้างหุ่น

เกศินี โชติกเสถียร. (2524 : 11) ได้กล่าวถึงการสร้างหุ่นว่ามีองค์ประกอบสำคัญที่ควรคำนึงถึงดังนี้

1. ขนาดจะสร้างให้ใหญ่โตขนาดไหนก็ได้ แต่สัดส่วนที่ได้ขนาดโดยเฉลี่ย มักจะเป็นขนาด 1 / 3 ของขนาดมนุษย์ ความได้ส่วนกันระหว่างคนกับสัตว์ในเรื่องเป็นส่วนที่ต้องคำนึงถึง แต่ไม่เสมอไป ทั้งนี้เพราะการแสดงหุ่นในแต่ละเรื่องผู้สร้างย่อมมีวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายต่างกัน ขนาดจึงขึ้นอยู่กับการตัดสินใจและเป้าหมายของผู้สร้างเป็นสำคัญ

2. ส่วนที่ต้องการเน้นพิเศษในตัวหุ่น องค์ประกอบสำคัญในการออกแบบหน้าหรือลักษณะของหุ่นแต่ละตัว คือ ต้องมีการเน้นสิ่งพิเศษที่จะทำให้ผู้รู้ลักษณะ อุปนิสัยของตัวหุ่นได้ เช่น ใบหน้าของนางตัวร้ายต้องเหี้ยมโหดกว่าใบหน้าของนางเอก เป็นต้น

3. ศึกษาแหล่งกำเนิดของหุ่นประเภทต่าง ๆ ที่เคยมีมาในโลก เพื่อเรียนรู้ถึงวิธีการทำเครื่องแต่งกาย ลำตัว ลักษณะการเชิดชัก การเขียนหน้าตาที่เน้นความรู้สึกของตัวหุ่น วัสดุที่ใช้ทำเหล่านี้จะเป็นแนวเป็นแบบให้ผู้เริ่มสร้างหุ่นได้เป็นอย่างดีที่สุด

สรุปได้ว่า ในการสร้างหุ่นต้องคำนึงถึง 3 ประการคือ ขนาดของหุ่นต้องได้สัดส่วน เน้นสิ่งพิเศษที่ทำให้ผู้รู้ลักษณะอุปนิสัยหุ่น และจำเป็นต้องเรียนรู้วิธีการทำหุ่น เพื่อให้สามารถสร้างหุ่นให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์

2.1.4 การจัดแสดง

จิระประภา บุญนิธย์ (2522 : 72) ได้กล่าวถึงการแสดงว่า การแสดงควรจะทำให้ถูกจังหวะและเวลา ถ้าผิดจังหวะอาจทำให้การแสดงผิดพลาด เช่น บทเจรจาไม่สอดคล้องกับท่าทาง การเข้าหรือออกจากฉากก็ต้องให้ถูกจังหวะในเวลาที่เหมาะสม การพูดนานหรือแสดงท่าทางโดยไม่ต้องพูดจะทำให้คนดูเบื่อหน่าย

ผู้เชิดที่ดีต้องสามารถประเมินค่าและตอบสนองปฏิกิริยาของคนดูได้ดี ผู้เชิดจะต้องพยายามสร้างความพอใจแก่คนดูทั้งกลุ่ม ตอนใดที่เห็นว่าคนดูรู้สึกเบื่อหน่าย ผู้เชิดจะต้องรีบผ่านตอนนั้นไปโดยเร็ว การประเมินค่าและปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์มีความสำคัญ เช่น ในการแสดงให้เด็กดู เด็กมักจะมีอารมณ์ร่วม อาจพูดอะไรออกมาดัง ๆ ผู้เชิดหุ่นจะต้องฉวยโอกาสใช้คำพูดของเด็กนั้นเพิ่มเติมในการแสดง เพื่อการแสดงนั้นดึงดูดใจผู้ดูยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า ในการจัดแสดงหุ่นผู้เชิดหุ่นจะต้องคำนึงถึงความพึงพอใจของกลุ่มคนดูเป็นสำคัญ ผู้เชิดที่ดีต้องรู้จักประเมินสถานการณ์ และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ขณะนั้น

2.1.5 การเขียนบท

จิระประภา บุญนิธย์ (2522 : 73) ได้กล่าวถึงการเขียนบทดังนี้
การเขียนบทเป็นงานที่สร้างสรรค์ ไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน แต่อย่างไรก็ตามบทเชิดหุ่นก็จำเป็นต้องมีขั้นตอน และจัดระเบียบการแสดงอย่างแน่นอน

เรื่องที่จะนำมาเชิดหุ่นนั้นอาจเป็นนิทานที่เล่ากันทั่วไป หรือนำเหตุการณ์ในการใช้ชีวิตประจำวันมาผูกเข้ากับชื่อเรื่องก็ได้ เมื่อได้โครงเรื่องแล้วจึงตกลงกันว่าจะเชิดตัวละครอะไร และศึกษาบุคลิกภาพของตัวละครนั้น แล้วจึงมารวมกลุ่มกันทดลองพูดตามความรู้สึกของตัวละครนั้น ๆ อัดเทปไว้แล้วนำมาฟัง มาหาข้อบกพร่องที่ควรแก้ไข แล้วทดลองใหม่จนเป็นที่พอใจ จากนั้นทำบทเชิดแล้วพูดตามบทได้ แต่ถ้าสามารถพากย์เองได้โดยไม่อ่านตามบทจะดีกว่า

จากข้อมูลดังกล่าว การเขียนบทไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวแต่ต้องมีระเบียบ ขั้นตอนในการจัดแสดงเพื่อให้การแสดงบรรลุวัตถุประสงค์

2.1.6 คุณค่าและประโยชน์ของหุ่น

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2522 : 10) มีความเห็นเรื่องคุณค่าของหุ่นว่า เป็นสื่อการเรียนการสอนที่เป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษามาก นำไปใช้ในการสอนได้หลายเนื้อหา และเป็นสื่อที่เคลื่อนไหวได้น่าสนใจมากกว่าภาพธรรมดา ถ้าได้มีการนำหุ่นมาใช้ในห้องเรียนของเด็กปฐมวัยจะเป็นประโยชน์แก่เด็กอย่างมากในด้านจิตวิทยา ส่งเสริมให้เด็กริเริ่มจินตนาการ

อรชุนา ยุทธวงศ์ (2527 : 597 – 580) กล่าวว่า หุ่นมีประโยชน์หลายด้านด้วยกัน เช่น

1. ประโยชน์ด้านความบันเทิง มีการใช้หุ่นแสดงบนเวที รายการโทรทัศน์ และการแสดงหุ่น การแสดงหุ่นทั้งเรื่องหรือการแสดงประเภทอื่น ๆ เป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจสำหรับผู้ใหญ่และเด็กมาตลอด เช่น รายการเพลง เล่นกล ฯลฯ และบางครั้งก็ใช้หุ่นประชาสัมพันธ์หรือโฆษณา เป็นการนำผู้ชมไปสู่โลกความฝันและความสนุกในวัยเด็ก

2. ประโยชน์ในการเรียนรู้ นิยมใช้หุ่นเพื่อการเรียนรู้ และปลูกฝังแนวคิดต่าง ๆ ให้กับเด็ก เช่น

- 2.1 สอนทำหุ่นในวิชาศิลปะ โดยเน้นการแสดงออก ความเป็นอิสระและจินตนาการ

2.2. ใช้หุ่นเป็นสื่อการสอนวิชาต่าง ๆ เช่น วรรณคดี ดนตรี สังคม

2.3 หุ่นช่วยให้เด็ก ๆ ได้รับการชี้แนะแนวทางในการประพฤติ ปฏิบัติ ค่านิยมต่าง ๆ เช่น การรักษาความสะอาด การเสียสละ ฯลฯ รวมทั้งการใช้หุ่นเพื่อเผยแพร่ความคิด เช่น ความรู้เรื่องประชาธิปไตย เป็นต้น

2.4. การแสดงหุ่นช่วยให้ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2.5. หุ่นช่วยให้แก้ปัญหาเฉพาะตัวของแต่ละคนได้ เช่น เด็กขี้อาย ติดอ่าง ก้าวร้าว หรือมีปัญหาในด้านการสื่อสาร โดยเด็กจะสื่อสารกับผู้อื่นผ่านหุ่นจะง่ายกว่าการสื่อสารด้วยตนเองโดยตรง

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า หุ่นเป็นสื่อการสอนที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษามาก เพราะมีความน่าสนใจ สามารถจูงใจให้นักเรียนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ได้

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบหุ่นมือ

สุนีย์ ชินศักดิ์ชัย (2525 : 61) ได้ทดลองใช้หุ่นมือเป็นแม่แบบพัฒนาจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อ ในเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน โดยใช้ละครหุ่นมือเป็นนิทานเรื่องสั้น ๆ ประมาณ 20 นาที จำนวน 7 เรื่อง หลังจากนั้น 1 สัปดาห์ จึงวัดพฤติกรรมเอื้อเฟื้อโดยใช้แบบทดสอบเดิม ผลปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มที่ดูตัวแบบนิทานประกอบหุ่นมือมีคะแนนจากแบบทดสอบสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้ดูตัวแบบนิทานประกอบหุ่นมือ

กันยา ประสงค์เจริญ (2526 : 85) ได้ทดลองใช้ตัวแบบนิทานประกอบหุ่นมือพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีความรับผิดชอบต่ำ จำนวน 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองที่ใช้นิทานประกอบหุ่นมือมีการพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสูงขึ้น และสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้ใช้ตัวแบบนิทานประกอบหุ่นมือ

จิตรภาภรณ์ เตมียกุล (2531 : 54) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสมรรถภาพการฟังนิทานของเด็กปฐมวัย โดยใช้รูปภาพและหุ่นมือประกอบ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับการสอนฟังนิทานโดยใช้รูปภาพประกอบ และกลุ่มที่ได้รับการสอนฟังนิทานโดยใช้หุ่นมือประกอบ ผลการทดลองปรากฏว่า กลุ่มที่ได้รับการสอนฟังนิทานโดยใช้หุ่นมือประกอบ ผลการทดลองปรากฏว่า กลุ่มที่ได้รับการสอนฟังนิทานโดยใช้หุ่นมือประกอบมีสมรรถภาพในการฟังสูงกว่ากลุ่มที่ใช้รูปภาพประกอบ

พรพิมล หาญกล้า (2537 : 39) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้แม่แบบโดยหุ่นเชิดมือและแม่แบบโดยวิธีทัศน ที่มีต่อความกตัญญูทเวทีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชวินิต กรุงเทพมหานคร แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนมีความกตัญญูทเวทีมากขึ้นหลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบโดยหุ่นเชิดมืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบโดยหุ่นเชิดมือกับนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบวิธีทัศนมีความความกตัญญูทเวทีมากขึ้นไม่แตกต่างกัน

ต้องจิตต์ ทะสุวรรณ (2538 : 58- 60) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบหุ่นมือกับการใช้บทบาทสมมุติที่มีต่อความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราษฎร์ศึกษา จังหวัดนนทบุรี ผลปรากฏว่า นักเรียนมีความเมตตากรุณาเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบหุ่นมืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบหุ่นมือกับนักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมุติมีความเมตตากรุณาเพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกัน

สุจรรยา พลอยเพชร (2545 : 57 – 59) ที่ศึกษา การเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิค แม่แบบเพื่อนกับการใช้เทคนิคแม่แบบหุ่นมือ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคชเผือกอนุสรณ์ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมแสดงออกในชั้นเรียนมากขึ้น หลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อนและได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบหุ่นมืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อนและได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบหุ่นมือมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบหุ่นมือ เห็นว่า หุ่นมือเป็นแม่แบบที่ดีในการพัฒนาพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ได้แก่ ความเอื้อเฟื้อ ความรับผิดชอบ การกล้าแสดงออก ความกตัญญูทเวที ความเมตตากรุณา ซึ่งการกระทำของแม่แบบหุ่นมือจะช่วยกระตุ้นให้เด็กเลียนแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัรกรการอ่าน

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิสัรกรการอ่าน

3.1.1 ความหมายของนิสัรกรการอ่าน

สุชุม เฉลยทรัพย์ (2530 : 26-32) ได้ให้ความหมายของนิสัรกรการอ่าน ไว้ว่า

นิสัยรักการอ่านเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความชอบอ่านโดยได้รับการฝึกฝน แนะนำชักชวน ตั้งแต่วัยเยาว์ให้รักการอ่านรู้จักเลือกอ่านโดยเข้าใจให้ซึมซาบ อ่านโดยมีความคิดไตร่ตรองและ รู้จักใช้ประโยชน์จากการอ่านหนังสืออย่างเต็มที่

อังคณา กล่อมฤทธิ์ (2531 : 6) ได้ให้ความหมายของนิสัยรักการอ่านไว้ว่า นิสัยรักการอ่านเป็นความสนใจและการชอบอ่านหนังสือ หรือมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการอ่าน เช่น ดูหนังสือ ดูรูปภาพจากหนังสือ รู้จักใช้เวลาว่างเพื่อการอ่าน เป็นต้น โดยมีพฤติกรรมดังกล่าว เป็นปกติอยู่เสมอ

รศพร ชังธาดา (2531 : 161) ได้ให้ความหมายของนิสัยรักการอ่านไว้ว่า นิสัยรักการอ่านเป็นการฝึกฝน ส่งเสริม กระตุ้นให้เกิดความอยากอ่าน เพื่อพัฒนาความรู้ สติปัญญา ตลอดจนแสวงหาความเพลิดเพลินจากการอ่าน จนติดเป็นนิสัย

พาณี พิทักษา (2532 : 19) ได้ให้ความหมายของนิสัยรักการอ่านไว้ว่า นิสัยรักการอ่านเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการชอบอ่านหนังสือ เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการฝึกฝน เป็นประจำจนกลายเป็นพฤติกรรมที่เป็นไปโดยอัตโนมัติ

สมใจ ทองเรือง (2537 : 18 – 24) ได้ให้ความหมายของนิสัยรักการอ่านไว้ว่า นิสัยรักการอ่านเป็นพฤติกรรมที่ชอบอ่านหนังสือที่กระทำเป็นประจำ โดยแสดงให้เห็นทางพฤติกรรม ได้แก่ การใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือ มีรสนิยมในการอ่าน การให้หนังสือเป็นของขวัญ สนทนาเรื่องหนังสือ และจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านโดยการจัดหิ้งหนังสือ

เกศสุรางค์ สักกะบุชา (2540 : 7) กล่าวว่า นิสัยรักการอ่าน หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนเกี่ยวกับความสนใจ การชอบอ่าน การมีความพร้อม และมีความพยายามในการอ่าน ได้แก่ การดูหนังสือ การดูรูปภาพจากหนังสือ การอ่านหนังสือเรียน หนังสืออ่านสำหรับเด็ก หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ที่เป็นประโยชน์ รู้จักใช้เวลาว่างเพื่อการอ่าน ซึ่งมีการแสดงพฤติกรรมดังกล่าวเป็นประจำ โดยสามารถอ่านหนังสือได้ทุกสถานที่และทุกโอกาสตามความเหมาะสม

ปราณี รัตนัง (2541 : 10) ได้ให้ความหมายของนิสัยรักการอ่านไว้ว่า นิสัยรักการอ่านเป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับการอ่านที่ได้รับการฝึกฝนมานาน จนกระทั่งสภาพจิตใจเกิดความสนใจที่จะอ่าน จิตใจจะถูกกระตุ้นให้อยากอ่าน ชอบที่จะอ่านจะแสดงให้เห็นทางพฤติกรรม เช่น การใช้เวลาว่างในการอ่าน ลักษณะการอ่าน รู้จักเลือกหนังสือที่จะอ่าน มีสมาธิในการอ่าน มีทัศนคติที่ดีในการอ่าน เป็นต้น นิสัยรักการอ่านเป็นสิ่งที่ดีงามเป็นที่พึงปรารถนาของสังคม

ถาวร บุนผาวัน (2546 : 4) ได้ให้ความหมายของนิสัยรักการอ่านไว้ว่า นิสัยรักการอ่าน หมายถึง ลักษณะนิสัยที่แสดงออกถึงความชอบอ่านหนังสือ เป็นคุณลักษณะที่ได้รับการฝึกฝนเป็นเวลานานจนกลายเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสนใจหรือชอบที่จะอ่านได้แก่

การใช้เวลาว่างอ่านหนังสือ การใช้บริการห้องสมุดเป็นประจำ การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้อ่าน มีทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า นิสัยรักการอ่าน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอของนักเรียนที่มีต่อการอ่าน ความสนใจในการอ่าน การชอบอ่าน การมีความพร้อมและความพยายามในการอ่าน โดยสามารถอ่านหนังสือได้ทุกสถานที่และทุกโอกาสตามความเหมาะสม ได้แก่ การอ่านหนังสือ การดูรูปภาพจากหนังสือ การอ่านหนังสือเรียน การอ่านหนังสือสำหรับเด็ก การอ่านหนังสือพิมพ์ รู้จักใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือ

3.1.2 ความสำคัญและประโยชน์ของนิสัยรักการอ่าน

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 2 – 3) ได้กล่าวถึงการสร้างนิสัยรักการอ่านมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ ซึ่งจะต้องเริ่มจากการสร้างความสนใจในการอ่านของเด็กและส่งเสริมการอ่านตั้งแต่อ่อนเข้าโรงเรียน ในปัจจุบัน วิทยาการต่าง ๆ เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว มีนักวิทยาศาสตร์ นักจิตวิทยา นักการศึกษาและนายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเรื่องเด็ก ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศหลายคนได้ค้นพบว่า การสร้างความสนใจในการอ่านมีความสำคัญมาก ควรเริ่มตั้งแต่อยู่ในครรภ์ของมารดาจึงจะมีผลดีต่อสมองของเด็กทารกและ เมื่อเติบโตขึ้นมากต้องปลูกฝังและสร้างความสนใจในการอ่านไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งมีนิสัยรักการอ่าน เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน ประสบความสำเร็จในชีวิตหน้าที่การงาน และมีนิสัยรักการอ่านไปจนชั่วชีวิต

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า ความสำคัญและประโยชน์ของนิสัยรักการอ่านจะช่วยในการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ให้ประสบความสำเร็จได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

3.1.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนิสัยรักการอ่าน

เบล ทุนเนอร์ และ สคูดท์ (Blair , Tuner and Schaudt. 1992 : 5) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่าน ประกอบด้วย

1. ปัจจัยที่เกี่ยวกับหนังสือที่อ่าน ได้แก่ เนื้อหาสาระของเรื่องที่อ่าน ลักษณะหรือลีลาการเขียนของเรื่องที่อ่าน โครงสร้างของหนังสือ ความน่าอ่านของหนังสือ ประเภทของวัสดุที่ใช้ทำหนังสือ
2. ปัจจัยที่เกี่ยวกับบริบทของการอ่าน ได้แก่ ความเชื่อและความคาดหวังของครูและการสอน การกำหนดวิธีการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน
3. ปัจจัยเกี่ยวกับตัวผู้เรียน ได้แก่ แรงจูงใจ ประสบการณ์พื้นฐาน โครงสร้างความรู้เดิมของนักเรียน ความมุ่งมั่น ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ ความรู้เกี่ยวกับวิชาการ

ลิวและคินเซอร์ (Leu and Kinzer. 1995 : 238 – 251) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่าน ไว้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านสติปัญญา (Cognitive Factor . 1995 : 238 – 251) เพียเจต์ ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์ว่าจะเกิดขึ้นได้นั้นจะต้องผ่านกระบวนการต่าง ๆ ทั้ง 4 ขั้น คือ ขั้นการรับรู้ จากการสัมผัส (Sensorimotor) ขั้นเตรียมการทางสมองที่จะเริ่มอย่างมีเหตุผล (Preoperational) การเรียนรู้รูปธรรม (Concrete Operational) และการเรียนรู้สิ่งที่เป็นนามธรรม (Formal Operational)
2. ปัจจัยด้านภาษาพูด (Oral Language Factor) พื้นฐานด้านภาษาเป็นสิ่งสำคัญในการอ่านหากผู้อ่านมีพื้นฐานทางภาษาพูดดีจะสามารถพัฒนาการอ่านได้ดี
3. ปัจจัยด้านการรับรู้ (Perceptual Factor) การรับรู้ของมนุษย์นั้นมีหลายทาง ได้แก่การรับรู้ทางสายตา ทางหู ทางสัมผัส ทางจมูก ทางปาก เป็นต้น แต่การรับรู้ที่มักเน้นในการอ่าน ได้แก่ การรับรู้ทางตาและทางหู ซึ่งหมายถึงความสามารถในการที่จะบอกได้ว่าสิ่งที่เห็นหรือสิ่งที่ได้ยินนั้นมีความคล้ายหรือแตกต่างกันอย่างไรเป็นสิ่งสำคัญมาก
4. ปัจจัยด้านความรู้สึก (Affective Factor) ปัจจัยด้านนี้ ได้แก่ ทัศนคติและความสนใจ
5. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่บ้าน (The Home Environment) เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถในการอ่านของเด็ก สิ่งที่ถูกปกครองควรทำเมื่อเด็กอยู่ที่บ้าน ได้แก่ การใช้เวลาร่วมในการพูดคุยกับบุตรหลานเกี่ยวกับสิ่งที่เขาอ่านและตอบคำถามเมื่อเด็กสงสัย

3.1.4 การสร้างนิสัยรักการอ่าน

การสร้างนิสัยรักการอ่านเป็นหน้าที่ของทุกคน โดยทุกคนต้องพยายามฝึกตนเป็นนักอ่านที่ดี และช่วยสนับสนุนส่งเสริมชักชวนให้ผู้อ่านเห็นความสำคัญของการอ่านให้เกิดความเพลิดเพลินในการอ่าน (กรมวิชาการ 2529 : 11) แต่นิสัยรักการอ่านของคนแต่ละชาติมีความแตกต่างกันอย่างมาก หากจะสังเกตการอ่านของคนในยุโรปและอเมริกาแล้วเห็นได้อย่างเด่นชัดว่า คนยุโรปและอเมริกาอ่านหนังสือมากกว่าคนไทย โดยเฉพาะเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับคนไทยแล้ว จะเห็นได้ชัดเจนมากคือ คนยุโรปหรืออเมริกา ไม่ว่าจะเดินทางไปพักผ่อนที่ใด มักจะหนังสือนำติดตัวไปด้วย ส่วนคนไทยนั้นมักจะใช้เวลาไปกับการรับประทานอาหาร (เจริญผล สุวรรณโชติ 2528 : 1)

3.1.5. สาเหตุที่คนไทยไม่รักการอ่าน

สุขุม เฉลยทรัพย์ (2529 : 195 – 196) ได้อธิบายถึงสาเหตุที่คนไทยไม่มีนิสัยรักการอ่าน มีสาเหตุดังต่อไปนี้

1. หนังสือ ตำรา และเอกสารต่าง ๆ มีอยู่ไม่เพียงพอต่อการค้นคว้าหาความรู้ เด็กถูกบังคับให้อ่านหนังสือเพียงเล่มเดียว คือหนังสือเรียน เช่น สมัยก่อนอ่าน “หนังสือนิทานอีสป” เรื่องเดียว หรือแม้แต่การซื้อหามาอ่านเองก็มีราคาแพงเกินกำลังซื้อของประชาชนที่อยู่ในระดับเศรษฐกิจต่ำ และในระดับกลาง
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ไม่เอื้ออำนวยต่อการฝึกนิสัยในการอ่าน เช่น ไม่มีการส่งเสริมให้ใช้ห้องสมุด เมื่อจบการศึกษาภาคบังคับไปแล้วจึงไม่มีนิสัยที่จะศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุดประชาชน หรือแหล่งค้นคว้าอื่น ๆ
3. หนังสืออ่านสำหรับเด็กเป็นเอกสารที่สำคัญ ที่จะปลูกฝังเด็กให้มีนิสัยรักการอ่านยังไม่สามารถผลิตออกมาเพียงพอับความต้องการของเด็กเท่าที่ควรจะมีในโลก และยังมีราคาแพงอยู่มาก เด็กที่มาจากครอบครัวระดับต่ำและระดับกลางไม่สามารถที่จะซื้อหาได้
4. พื้นฐานการศึกษาของคนไทยทั่วไป ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ คือ อยู่ในระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ การรักการอ่านจึงยังไม่เกิดขึ้น
5. สถานที่สำหรับการส่งเสริมการอ่านมีจำนวนน้อย เช่น ห้องสมุดประชาชนที่เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2459 ยังมีอยู่ทั่วประเทศประมาณ 300 แห่ง ต่อประชากร 50 ล้านคน ห้องสมุดประชาชนจึงไม่มีทำที่ว่าจะเพียงพอต่อคนอ่าน
6. ผู้ผลิตหนังสือยังเล็งเห็นเรื่องของธุรกิจ การค้าขายหนังสือ และไม่กล้าที่จะลงทุน สิ่งที่จะผลิตหนังสือเด็ก จึงทำให้ราคาหนังสือเด็กยังคงมีต้นทุนสูง ผู้มีรายได้น้อยจึงไม่สามารถจัดหาให้ลูกหลานของตนได้

จากสาเหตุ 6 ประการ เห็นได้ว่าการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านเป็นสิ่งที่ควรกระทำ และทำได้อย่างมีขั้นตอน โดยเริ่มจากที่บ้าน ซึ่งมีพ่อแม่ผู้ปกครองต้องเป็นตัวอย่างให้แก่เด็ก มีความสนใจในการอ่านอยู่เสมอ จัดหาหนังสือที่เหมาะสมกับเด็กมาไว้ที่บ้าน พยายามสนทนากับเด็ก ในเรื่องที่เขารับรู้ สอนและกระตุ้นให้สมาชิกในบ้านรู้จักหาคำตอบและแก้ไขปัญหาจากหนังสือ หรือให้หนังสือเป็นของขวัญแก่สมาชิกในครอบครัวเป็นต้น (กรมวิชาการ. 2529 : 11)

นอกจากนี้สถาบันที่จะช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน คือโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนจะเป็นสถานที่ที่ส่งรองจากสถาบันครอบครัว ที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก และยังมีสถาบันอื่น ๆ เช่นองค์กร และสมาคมต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้น เพื่อส่งเสริมการอ่าน

โดยเฉพาะ แม้ว่าการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านแก่เด็กจะต้องใช้ระยะเวลาที่จริง แต่ได้ผลคุ้มค่า เพราะพ่อแม่ผู้ปกครองตลอดจนครูผู้สอน จะมีได้สอนลูกหลานหรือลูกศิษย์ไปตลอดชีวิต ในอนาคต เมื่อเด็กโตขึ้นจะต้องพบกับเหตุการณ์และปัญหาต่าง ๆ ถ้าเด็กยังมีนิสัยรักการอ่าน ก็อาจจะหาทางแก้ไข โดยอาศัยหนังสือเป็นเครื่องมือได้ (จุฑามาศ สุวรรณโคตร. 2519 : 30)

3.1.6. การส่งเสริมการอ่าน

วิธีที่จะส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน มีหลายวิธีด้วยกัน แต่วิธีหนึ่งที่ทางห้องสมุดทำได้ก็คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านภายในห้องสมุด ในเรื่องนี้ ได้มีผู้ให้ความหมายของกิจกรรม ดังต่อไปนี้

แม้นมาส ชวลิต (2529 : 218) อธิบายว่า กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คือ การกระทำต่าง ๆ เพื่อให้ถึงเป้าหมายเกิดความสนใจในการอ่าน พยายามพัฒนาการอ่านของตน จนถึงระดับอ่านเป็น และอ่านจนเป็นนิสัย ส่วน อักษร รุ่งมณี (2520 : 51) ให้ความเห็นว่า กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน หมายถึง สภาพการเรียนรู้ที่เด็กใช้ทั้งร่างกายและสมองในการประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่าน เช่น การเล่นเกม การอ่านนิทาน การแสดงละคร เป็นต้น เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีการพัฒนาในการอ่านทั้งด้านความเข้าใจในการอ่าน และทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน

จากคำนิยามข้างต้น พอสรุปได้ว่า กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คือ การกระทำที่จัดขึ้น กระตุ้นและชักจูงให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความสนใจในการอ่าน ซึ่งจะมีผลไปถึงการพัฒนาการด้านการอ่าน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของบรรณรักษ์ จินดา จำเริญ (2530 : 29) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้

1. เพื่อให้เด็กรักการอ่านหนังสือ และเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก
2. เพื่อให้เด็กรู้จักแสวงหาความรู้ และความเพลิดเพลิน ตามความต้องการ และความสนใจของตนในยามว่าง
3. เพื่อให้เด็กรู้จักศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ การที่ห้องสมุดจะจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างไรรั้น ขึ้นอยู่กับความต้องการของห้องสมุด โดยมีครูบรรณรักษ์เป็นผู้ดำเนินการตลอดจนดูแลรับผิดชอบในกิจกรรมนั้น ๆ ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

วาณี ฐานวงศ์ศานติ (2521 : 7-8) ได้กล่าวไว้คล้ายคลึงกันว่า
ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านบรรณารักษ์จะต้องคำนึงถึง ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีหลายชนิดผู้จัดควรมีวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมว่า เพื่อมุ่งหวังอะไร เช่น เพื่อให้รักการอ่าน เพื่อให้ใช้ห้องสมุดเป็น หรือเพื่อให้รู้จักวิธีการศึกษาค้นคว้า ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องวางจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมทุกครั้ง

2. จัดเพื่อใคร ในที่นี้หมายถึงผู้ที่ได้รับประโยชน์จากกิจกรรมนั้น ๆ ถ้าเป็นห้องสมุดโรงเรียน นักเรียนจะเป็นผู้ได้รับผลในการจัดกิจกรรมแทบทุกแบบ ส่วนที่ผู้สอนได้รับนั้นเป็นผลพลอยได้

3. จัดอะไร เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์ และทราบว่าผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นใครแล้ว บรรณารักษ์จะต้องพิจารณาทันทีว่า ควรจัดกิจกรรมประเภทใดจึงจะเหมาะสมที่สุด เช่น กิจกรรมที่ชวนให้สนใจหนังสือ ถ้าเป็นเด็กเล็กอาจใช้วิธีเล่านิทาน แต่ถ้าเป็นเด็กระดับโตควรจะเป็นการเล่าเรื่องหนังสือ หรือทนายปัญหา

4. การเตรียมตัว เป็นสิ่งที่สำคัญสุดที่จะต้องจัดเตรียมวางแผนการจัดอย่างรอบคอบเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ ถ้าบรรณารักษ์ขาดการเตรียมตัวในการจัดกิจกรรมก็เสีย ทั้งเวลาและแรงงาน ทำให้ผลที่ออกมาไม่น่าพอใจ

กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ที่จัดขึ้นในห้องสมุดมีหลายแบบ
แม้นมาส ขวลิต (2529: 223 – 224) ได้รวมกลุ่มของกิจกรรมตามกิจกรรมดึงดูดความสนใจโดยทางประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกันไว้ 4 ประเภท คือ

1. กิจกรรมซึ่งเร้าโสตประสาท หมายถึง กิจกรรมที่ใช้เสียงและคำพูดเป็นหลัก กิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ การเล่านิทานให้ฟัง การเล่าเรื่องหนังสือ การอ่านหนังสือให้ฟัง การแนะนำหนังสือด้วยปากเปล่า การบรรยาย การอภิปราย การโต้เถียง ที่เกี่ยวกับหนังสือ การบรรเลงดนตรี และการร้องเพลงจากบทละครร้อง กิจกรรมประเภทนี้ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน

2. กิจกรรมที่เร้าจักขุประสาท หมายถึง กิจกรรมที่ชวนดูฟังพินิจ และอ่านความหมายของสิ่งที่เห็น กิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ การจัดแสดงภาพชนิดต่าง ๆ การจัดนิทรรศการหนังสือ และสิ่งของ โดยมีคำบรรยายอธิบายสิ่งที่แสดง กิจกรรมประเภทนี้มุ่งให้ผู้ชมใช้สมาธิในการชม

3. กิจกรรมซึ่งเร้าโสตและจักขุประสาทในขณะเดียวกัน เป็นกิจกรรมซึ่งชวนให้ฟังและดูไปพร้อม ๆ กัน ประสานประสาททั้งสองให้ทำงานร่วมกัน เช่น เล่านิทานโดยให้ดู

ภาพประกอบ ซึ่งจัดเตรียมไว้โดยเฉพาะ เล่านิทานและให้ดูภาพประกอบในหนังสือ เล่านิทาน โดยใช้ทัศนวัสดุประกอบ ฉายภาพนิ่งซึ่งมีคำบรรยาย

4. กิจกรรมซึ่งให้ผู้เป็นเป้าหมายได้ร่วมกัน กิจกรรมทำนองนี้ช่วยให้ผู้เป็นเป้าหมายเกิดความสนุก และภาคภูมิใจรู้สึกที่ตนเองมีความสามารถ เช่น เมื่อเล่านิทานแล้วก็ให้ผู้ฟังวาดภาพประกอบ ให้แสดงท่าทางประกอบ ให้ร้องเพลงตามตัวละครในนิทานที่แข่งขันเล่าเรื่องที่ได้ฟังไปแล้ว

จากกลุ่มของกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 4 ประเภท ที่กล่าวมานี้ บรรณารักษ์สามารถจัดให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ และสถานที่ได้ ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาคัดเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมมาใช้ในการส่งเสริมการอ่าน ดังต่อไปนี้

1. การเล่าเรื่องจากหนังสือ (Book Talk)

การเล่าเรื่องหนังสือ เป็นวิธีการส่งเสริมการอ่านหนังสืออีกวิธีหนึ่งที่บรรณารักษ์สามารถจัดขึ้นภายในห้องสมุดได้ การเล่าเรื่องจากหนังสือ เป็นการนำหนังสือมาพูดให้ผู้ฟังเกิดความสนใจ โดยเลือกจุดเด่น ๆ ของหนังสือมาเล่า พร้อมทั้งแสดงรูปเล่มของหนังสือเพื่อกระตุ้นความสนใจผู้ฟังให้ไปอ่านหนังสือเล่มนั้น ๆ เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

กุลรัตน์ ภูมิมาศ และดวงเนตร เบี้ยวไข่มุก (2521 : 48) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการเล่าเรื่องหนังสือว่า

1. เพื่อแนะนำหนังสือดี น่าสนใจ และน่าอ่านแก่ผู้เข้าใช้บริการ
2. เพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นแก่ผู้เข้าไปใช้บริการ
3. เพื่อให้รู้จักหนังสือประเภทต่าง ๆ และรู้จักนักเรียนที่มีชื่อเสียง

การเล่าเรื่องหนังสือ สามารถทำได้หลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละวิธีมีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน คือ เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังอยากอ่านหนังสือ โบดาร์ต (Bodart. 1976 : 275) ได้แบ่งวิธีการเล่าเรื่องหนังสือออกเป็น 3 วิธี คือ

1. เล่าเรื่องหนังสือที่น่าสนใจพร้อมใบหุ้มปก วิธีหนังสือทุกเล่มอาจไม่มีความสัมพันธ์กันเลย แต่ถ้าผู้เล่าสามารถแนะนำให้ผู้ฟังทราบว่า หนังสือเล่มใดเหมาะสมกับความสนใจ และความต้องการของตน เพื่อจะได้นำความคิดที่ได้จากการฟังไปใช้ในการเลือกหนังสืออ่านด้วยตนเอง

2. เลือกหนังสือที่มีเนื้อหาประเภทเดียวกัน แต่จะกล่าวถึงรายละเอียดของหนังสือแต่ละเล่มที่ต่างกันออกไป วิธีการนี้อาจแนะนำหนังสือได้ครั้งละ 2-3 เล่ม ไปจนถึง 10 เล่ม

3. การเล่าเรื่องหนังสือในขณะที่มีเวลาน้อย โดยการพูดถึงหนังสือเล่มหนึ่งอย่างละเอียด แล้วพูดถึงหนังสือเล่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างสั้น ๆ ซึ่งอาจเป็นหนังสือในสาขาวิชาเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกันได้

โบดาร์ต (Bodart. 1980 :4ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเล่าเรื่องหนังสือไว้ว่า ควรเลือกตอนที่น่าตื่นเต้น น่าสนใจของเรื่องมาเล่า และได้ให้ข้อควรระวังไว้ 2 ประการคือ

2. ไม่เล่าเรื่องหนังสือที่ผู้เล่าไม่เคยอ่าน
3. ไม่เล่าเรื่องหนังสือจนถึงตอนจบของเรื่อง

การเล่าเรื่องหนังสือสามารถใช้กับหนังสือทุกสาขาวิชา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของหนังสือ เนื้อหาของหนังสือ ระดับของนักเรียน วิชาที่นักเรียน ซึ่งบรรณารักษ์ ต้องพิจารณาให้เหมาะสมสัมพันธ์กัน

พวา พันธเมฆา (2528 : 182 – 183) ได้เสนอแนะวิธีการเตรียมตัวเล่าเรื่องหนังสือ ดังต่อไปนี้

1. พิจารณาคัดเลือกหนังสือใหม่ หรือหนังสือเก่าบางเรื่องที่เนื้อเรื่องยังน่าสนใจ แต่เด็ก ๆ อาจไม่ทราบว่าหนังสือเหล่านั้นมีคุณค่า นำมาแยกตามระดับความสามารถในการอ่าน และความสนใจ เช่น หนังสือสำหรับเด็กประถม แล้วบรรณารักษ์หรือครูผู้สอนจะต้องอ่านหนังสือเหล่านั้นให้เข้าใจทั้งหมด
2. ควรเลือกจุดเด่นของเนื้อเรื่องบางตอนไว้ เพื่อเตรียมเล่าเน้นเป็นพิเศษ เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังสนใจ อย่างเล่าเรื่องในหนังสือนั้นทั้งหมด ควรเล่าพอเข้าใจคร่าว ๆ แล้วเลือกเอาจุดที่น่าสนใจมาเล่า ซึ่งอาจเป็นตอนที่เศร้าโศก ตอนที่ตลก ตอนที่ลึกลับ ตอนที่ตื่นเต้น เมื่อเลือกได้แล้วควรจดบันทึกกันลึ้มไว้ในกระดาน และเสียบไว้กับตัวหนังสือแต่ละเล่ม
3. ฝึกพูดคนเดียวก่อนที่จะพูดจริง เพื่อจับเวลา และเพื่อประเมินผลตนเองว่าพูดได้ครบตามเนื้อหาที่เตรียมไว้หรือไม่
4. นำหนังสือไปพูดแนะนำกับนักเรียนจริง ๆ หลังจากการพูดแนะนำกับกลุ่มนักเรียนกลุ่มแรกแล้ว ควรประเมินผลว่าการพูดแนะนำครั้งแรกนั้น นักเรียนมีปฏิกิริยาอย่างไร แสดงความสนใจหรือไม่ กระตือรือร้นที่จะมาติดต่อด่านหนังสือเล่มนั้นมากน้อยเพียงไร ถ้ายังคิดว่ามีข้อบกพร่องก็ควรบันทึกไว้เพื่อหาวิธีแก้ไขสำหรับการเล่าเรื่องหนังสือเล่มนั้นต่อไป
5. ควรทำแบบฟอร์มบันทึกข้อมูลการเล่าเรื่องหนังสือแต่ละเล่มไว้ในกระดานโดยด้านหน้าเป็นข้อมูลเกี่ยวกับชื่อผู้แต่ง ชื่อหนังสือ หรืออาจใส่ข้อมูลทางบรรณานุกรมทั้งหมดก็ได้ และข้อมูลเกี่ยวกับ วัน เวลา ครั้งที่ ที่ได้พูดเรื่องหนังสือไปแล้วกับกลุ่มใด ชั้นใด ด้านหน้าเป็น

ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องย่อของหนังสือ จุดที่น่าสนใจจะพูดย้ำหรือยกมาประกอบเป็น พิเศษอยู่หน้าใด

1.1 เทคนิคการเล่าเรื่องหนังสือ

รสา วงศ์ยังอยู่ (2529 : 397) ได้เสนอเทคนิคที่จะทำให้การเล่าเรื่องหนังสือ น่าสนใจยิ่งขึ้น

1. ทำที่การปรับตัว มีความพร้อมที่จะสื่อสารกับผู้ฟัง คือ เตรียมกาย เตรียมใจ เตรียมเรื่องไว้เรียบร้อยแล้ว มีความคล่องแคล่ว สามารถปรับตัวให้เข้ากับบรรยากาศทั่ว ๆ ไปได้ วางตัวยิ้มแย้มแจ่มใส

2. ขึ้นอารมณ์ปกติ อาจนำเรื่องที่ผู้ฟังรู้เรื่องดีหรือสนใจ หรือเหตุการณ์ปัจจุบัน ให้เชื่อมโยงกับเรื่องนี้ได้

3. เสียง ต้องเล่าให้ชัดเจน น่าฟัง ดังพอให้ได้ยินทั่วกัน อัตราการพูดให้ พอเหมาะ ไม่ช้าหรือเร็วเกินไป เวลาพูดต้องให้เป็นเล่าไม่ใช่เสียงอ่าน มีการเน้นเสียง ทอดเสียง ย้ำ และเว้นจังหวะบ้าง การออกเสียงตัว ร ล คำควบ คำกล้ำ ต้องออกเสียงให้ถูกต้องวิธี และ ไม่กล่าวคำว่า เอ้อ อ้า บ่อย ๆ

4. อากัปกิริยา ผู้เล่าใช้สายตาตามองผู้ฟังให้ทั่วตลอดเวลา ควบคุมการเคลื่อนไหว ของมือ แขน ศีรษะ และการเคลื่อนไหวอื่น ๆ ให้สอดคล้องกับเรื่องที่เล่า

5. แสดง ให้ผู้ฟังเห็นรูปเล่มของหนังสือ แนะนำหนังสือตามบรรณานุกรมของ หนังสือเล่มนั้น ถ้ามีคุณภาพของผู้แต่ง ลายมือของผู้เขียน ก็แสดงให้เห็นด้วย ถ้าเป็นนามปากกา ให้บอกชื่อจริงด้วย

6. การเล่าเรื่อง ตามบันทึกที่อ่านไว้ตามลำดับ อ่านหรือเน้นตอนที่ค้นไว้อย่าให้ สับสนวุ่นวายไปมา เล่าซ้ำ หรือเล่าตอนใดตอนหนึ่งยาวเกินไป เล่าให้คล่องไม่ติดขัด ใช้ถ้อยคำไม่ คลุมเครือ กะทัดรัด ชัดเจน

7. ความคิด เนื้อหาสาระ มีจุดหมายที่แน่นอน เนื้อหาถูกต้องตามข้อเท็จจริง แบ่งตอนให้เหมาะสมกับเวลา เชื่อมโยงความคิด ลำดับความได้เหมาะสม ไม่ให้เนื้อความขาด ตอน

8. การเล่าไม่ต้องจบเรื่อง เมื่อเล่าถึงตอนสำคัญให้ขมวดเรื่องหรือสร้างปมให้ ผู้อ่านเกิดความสนใจอยากทราบเรื่อง แล้วเชิญชวนให้ไปอ่านเองต่อไป

1.2 ปัญหาในการเล่าเรื่อง

การเล่าเรื่องหนังสือ เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้การพูดเป็นหลัก จึงอาจมีปัญหาในการเล่าเรื่องหนังสือไว้ดังนี้ (วาณี ฐานวงศ์ศานติ 2521 : 43 – 44)

1. วิธีการถ่ายทอด ถ้าผู้พูด พูดไม่คล่องแคล่ว พูดตะกุกตะกัก มีอาการประหม่า ผู้ฟังไม่ศรัทธา ผู้พูดควรหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่องที่พูด ลองฝึกหัดพูดโดยวิธีการบันทึกเสียงไว้
2. การโยงเรื่องให้สัมพันธ์กัน เมื่อเริ่มพูดจะนำเข้าสู่เรื่อง ควรเตรียมเรื่องให้สัมพันธ์กัน จะช่วยให้เนื้อหาไม่ขาดตอน บางคนพูดแล้วไม่สามารถจบเรื่องได้ การฝึกล่วงหน้าจะช่วยให้เกิดความชำนาญและมั่นใจได้
3. การวางท่าทางให้สอดคล้องกับเรื่องเล่า เช่น เล่าเรื่องตื่นเต้นแต่ผู้เล่ามีกิริยาท่าทางไม่ตื่นเต้น เรื่องที่เล่าก็หมดสนุก ผู้ฟังอาจรำคาญ นอกจากนี้กิริยาที่เคยชินบางอย่างต้องระวัง เช่น แคะจมูก เหยยผม กัดเล็บ จะทำให้เสียบุคลิกและผู้ฟังรำคาญ
4. วัสดุที่นำมาประกอบการเล่า ควรให้เหมาะสม นอกจากหนังสือที่นำมาเล่าแล้ว ถ้าเนื้อหาหนังสือสามารถหาวัสดุช่วยประกอบได้ เพื่อให้ผู้ฟังเห็นภาพพจน์ก็ควรหามาแต่ต้องไม่เล็กหรือใหญ่เกินไป และไม่ควรเน้นจนหนังสือที่เป็นจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมหมดความหมายไป
4. ผู้เล่าบางคนใช้วิธีท่องจำ ทำให้การพูดขาดชีวิตชีวา จังหวะในการพูดไม่ราบเรียบ ไม่เป็นธรรมชาติ ผู้ฟังเกิดอาการง่วง และไม่สนใจ การเล่าเรื่องหนังสือที่ดีควรพูดจากความเข้าใจ ความรู้สึกท่าทางคล่องไปตามเนื้อหา และเป็นธรรมชาติ

2. การเล่นเกม (Games)

เกม เป็นกิจกรรมการเล่นอย่างหนึ่งที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดความสุขสนุกสนานพึงพอใจ (กรมพลศึกษา 2525 : 1) นอกจากนี้การเล่นเกมยังมีบทบาทต่อการพัฒนาทั้ง 4 ด้านของคน คือ พัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (ผอบ ไปษะกฤษณะ 2522 : 1)

เกมประกอบการอ่าน เป็นกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่จะช่วยให้เด็กเกิดความกระตือรือร้น ส่งเสริมความสนใจในการอ่านหนังสือ รู้จักค้นคว้าด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ พร้อมทั้งให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่เด็ก ๆ ด้วย (จินดา จำเริญ 2530 : 45) เกมประกอบการอ่าน ควรจะได้ดัดแปลงให้เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของเด็ก ๆ ความสนุกของเกมควรมุ่งเกี่ยวกับการอ่าน มิให้สนุกเฉพาะการเล่น ครูอาจสร้างเกมขึ้นหรือเลือกใช้เกมให้ตรงกับความต้องการ และความสนใจของเด็กเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม (กรมสามัญศึกษา 2514 : 16)

วัตถุประสงค์ของการเล่นเกมประกอบการอ่าน (จินดา จำเริญ 2530 : 45)

1. เป็นการส่งเสริมบริการของห้องสมุด
2. เป็นการจูงใจให้นักเรียนใช้ห้องสมุดมากขึ้น สนใจการอ่านซึ่งจะนำไปสู่นิสัยรักการอ่านหนังสือ และรู้จักใช้ห้องสมุดเพื่อการศึกษา และหาความเพลิดเพลินจากการอ่าน
3. เป็นการส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

นอกจากนี้ จินดา จำเริญ (2530 : 45 – 46) ได้อธิบายเพิ่มเติมถึงการเล่นเกมประกอบการอ่านว่า สามารถนำไปเกี่ยวข้องกับวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรได้ เช่น คณิตศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษา ศิลปะ และการพัฒนาทางด้านร่างกาย และสติปัญญา ขึ้นอยู่กับว่าบรรณารักษ์ หรือครูจะนำไปใช้ประกอบการส่งเสริมการอ่านให้สอดคล้องกับวิชาใด หรือนำไปใช้ประกอบกิจกรรมใด เช่น การเล่านิทาน การแสดงหุ่น การเล่าเรื่องจากหนังสือแต่ละครั้ง โดยที่บรรณารักษ์หรือครูอาจศึกษารูปแบบและวิธีการจากหนังสืออ่านสำหรับเด็ก นิยายสาร วารสารสำหรับเด็ก คู่มือการจัดกิจกรรมสำหรับห้องสมุดโรงเรียน ตลอดจนหนังสือหรือวารสารภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้โดยเฉพาะ

ส่วนวิธีการสอนเกมในแต่ละครั้ง ควรดำเนินการสอนตามขั้นตอน ดังนี้

1. การจัดชั้นเรียน ต้องรู้ว่าเกมนั้นเล่นได้ที่คน ควรจะจัดผู้เล่นแบบใดจึงจะได้ผล เช่น จัดเป็นกลุ่ม จัดเป็นแถว ทั้งนี้ต้องทำให้เสร็จเรียบร้อย รวดเร็ว เพื่อไม่ให้เสียเวลา
2. การอธิบายวิธีเล่น ต้องอธิบายวิธีการเล่นเกมด้วยคำพูดที่ชัดเจน ไม่เร็วหรือช้าจนเกินไป การอธิบายต้องให้ทุกคนเห็นหน้าและได้ยินโดยทั่วกัน
3. การสาธิตการเล่นเกม เกมบางประเภทเมื่ออธิบายการเล่นแล้ว ผู้เล่นอาจไม่เข้าใจ จะต้องทำการสาธิตให้ทุกคนได้เห็นได้เข้าใจ โดยการทำซ้ำ ๆ ประกอบการอธิบาย
4. การปฏิบัติ เมื่อเข้าใจถึงวิธีการเล่นแล้ว จึงให้เล่นเกมตามที่อธิบายและสาธิตไปแล้ว ควรกำหนดเวลาเล่นเกมพอสมควร ไม่น้อยหรือนานจนเกินไป จนทำให้เบื่อหน่าย
5. การติดตามผล การเล่นเกมแต่ละครั้งควรมีการกำหนดความมุ่งหมายไว้ และมีการเล่นตรงกับความมุ่งของเกมหรือไม่

3. การทายปัญหาจากหนังสือ (Book Quiz)

การทายปัญหาจากหนังสือ จัดเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กสนใจการอ่านและการค้นคว้า การทายปัญหานอกจากให้ความบันเทิงแล้ว ยังเป็นเครื่องฝึกไหวพริบ สติปัญญาและเชียวชวนให้เด็กเข้าใช้ห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้กระตุ้นระดับชั้นประถมศึกษา เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีซึ่งกันและกันด้วย

วัตถุประสงค์ของการทนายปัญหาจากหนังสือ (กุลรัสมิ์ ภูมิมาศ และดวงเนตร เบี้ยวไข่มุก 2521 : 53)

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน รู้จักค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเอง
2. เพื่อส่งเสริมให้เป็นนักอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจะได้มีความรู้ อย่างกว้างขวางในสาขาวิชาต่าง ๆ และความรู้ทั่วไป
3. เพื่อส่งเสริมให้รู้จักใช้ประโยชน์จากวัสดุห้องสมุดประเภทต่าง ๆ ที่มีอยู่
4. เพื่อส่งเสริมให้รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์
5. เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด

3.1 วิธีการจัดกิจกรรมทนายปัญหาจากหนังสือ

จินดา จำเริญ (2530 : 42 – 43) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมทนายปัญหาจาก หนังสือว่า จัดได้ใน 2 ลักษณะ คือ

1. จัดเป็นกิจกรรมประจำห้องสมุด ห้องสมุดอาจจัดเดือนละ 1 ครั้ง ในการตั้ง ปัญหาควรจะแนะนำแหล่งที่ใช้ค้นคว้าหาคำตอบได้ด้วย เพื่อเป็นการส่งเสริมการใช้หนังสือ ประเภทต่าง ๆ ที่มีอยู่ในห้องสมุด ประชของปัญหาอาจแบ่งเป็น
 - 1.1 ความรู้ทั่วไปหรือความรู้รอบตัว
 - 1.2 ความรู้เฉพาะวิชาใดวิชาหนึ่ง
 - 1.3 ปัญญาเขาวน

ปัญหาของห้องสมุดแต่ละครั้ง ควรมีประมาณ 5 – 10 ประกาศโดยติดป้าย ประกาศของห้องสมุด กำหนดวันส่งคำตอบ วิธีการตอบ และกำหนดวันตัดสินให้ชัดเจนเมื่อถึง กำหนดก็ประกาศรายชื่อผู้ที่ได้รางวัล

2. จัดกิจกรรมบนเวทีในโอกาสต่าง ๆ ห้องสมุดอาจจัดกิจกรรมเป็นปัญหาใน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยอาจให้ผู้ตอบปัญหาขึ้นแข่งขันบนเวทีเป็นรายบุคคล หรือกลุ่มตาม ระดับชั้น ลักษณะของปัญหาอาจแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ดังวิธีการตามข้อ 1 โดยแยกปัญหาไว้ เป็นชุดพร้อมทั้งคำเฉลยที่ถูกต้อง และมีหลักฐานอ้างอิงได้ ลำดับการเลือกปัญหาแต่ละประเภท อาจใช้วิธีหยิบรายชื่อประเภทของปัญหา ดำเนินการถามตอบโดยให้ผู้ตอบปัญหาเขียนคำตอบลงใน กระดาษคำตอบตามเวลาที่กำหนดให้ เมื่อหมดเวลา ก็จะเก็บกระดาษคำตอบและเฉลยทันที ผู้ตอบถูกจะได้คะแนน และเมื่อรวมคะแนนจากปัญหาทุกประเภทที่กำหนดไว้แล้ว ผู้ที่ได้คะแนน มากที่สุดจะเป็นผู้ชนะเลิศ

3.2. การเตรียมการทนายปัญหาจากหนังสือ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 : 43) และ
ธาดาศักดิ์ วชิรปริชาพงษ์ (2520 : 43) ได้เล่าถึงการเตรียมการทนายปัญหาจากหนังสือพอสรุป
ได้ดังนี้

1. การตั้งปัญหา บรรณารักษ์ต้องรู้ระดับการศึกษาและความสนใจของ
ผู้ใช้ห้องสมุด เพื่อนำมาเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการตั้งปัญหา ไม่ควรตั้งปัญหาที่ยากและลึกซึ้ง
จนเกินไป เพราะธรรมชาติของมนุษย์เมื่อลงมือกระทำสิ่งใดแล้ว ย่อมหวังผลตอบแทนที่คุ้มค่า
ตนเองบ้าง ถ้าไม่ได้รับผลตอบแทน ความสนใจในการกระทำสิ่งนั้น ๆ จะลดน้อยลง จนในที่สุด
จะเลิกสนใจในกิจกรรม ซึ่งจะส่งผลให้กิจกรรมนั้นล้มเหลว

2. กำหนด วันเวลา สถานที่ และประกาศให้ทราบล่วงหน้า

3. แจ้งให้ทราบถึงประเภทของหนังสือ หรือหนังสือที่จะให้ถามพร้อม
ทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ในการทนายปัญหานั้น ๆ ให้ชัดเจน

4. เตรียมหาวิธีที่จะให้ผู้ตอบมีโอกาสตอบได้อย่างทั่วถึงและสนุกสนาน
ซึ่งอาจทำได้ดังนี้

4.1 บรรณารักษ์ถามปัญหาให้ผู้ฟังที่ตอบได้ ยกมือ ตอบปากเปล่า

4.2 เขียนลงบนกระดาน ม้วนปัญหาใส่กล่อง ให้ผู้ต้องการตอบปัญหา
หยิบเอง แล้วตอบปากเปล่า

4.3 แบ่งผู้ตอบเป็นกลุ่ม ไม่ควรเกิน 4 กลุ่ม และกลุ่มละไม่เกิน 3 คน
ให้ช่วยคิดหาคำตอบ ซึ่งมีวิธีการถามหลายวิธี เช่น

4.3.1 ทุกกลุ่มตอบปัญหาเหมือนกัน โดยการเขียนคำตอบในกระดาน

4.3.2 เลือกปัญหาแต่ละกลุ่มแล้วตอบทันที ปัญหาจะไม่เหมือนกัน

5. เตรียมรางวัลสำหรับผู้ตอบชนะ รางวัลต่าง ๆ อาจเป็นหนังสือที่ห้องสมุด
หรือได้รับอภิสิทธิ์จากการจากหนังสือพิมพ์ หรืออ่านหนังสือที่เคยติดต่อดูหนังกันอยู่ได้

6. ระยะเวลาไม่ควรเกินครั้งละ 1 ชั่วโมง หรือถ้าจัดเป็นภาคเรียนอาจทนาย
ปัญหาหลาย ๆ ครั้ง แล้วรวมคะแนนปลายภาคเรียนก็ได้ แล้วแต่ความเหมาะสม

2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่าน

งานวิจัยในต่างประเทศ

ธอมป์สัน (Thomson. 1981 : 1079 – A – 1080 – A) ได้ศึกษา
บทบาทของผู้ปกครองในการอ่านของเด็กตามการรับรู้และความต้องการของผู้ปกครอง โดยศึกษา
จากผู้ปกครองของนักเรียนชั้นอนุบาล นักเรียนเกรด 1 เกรด 2 และเกรด 3 จำนวน 192 คน

จากการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองต่างรับรู้ว่าจะช่วยให้เด็กมีการพัฒนาการอ่านยิ่งขึ้น ผู้ปกครองส่วนมากจะปฏิบัติตนโดยการฟังเด็กอ่านมากกว่าที่จะอ่านออกเสียงให้เด็กฟัง ทั้ง ๆ ที่ การอ่านออกเสียงให้เด็กฟังนั้นเป็นวิธีการที่สำคัญในการพัฒนาการอ่านของเด็ก ผู้ปกครองเชื่อว่า ตนเองมีอิทธิพลต่อการอ่านของเด็ก แต่ก็ยังเชื่อว่ามีอิทธิพลน้อยกว่าทางโรงเรียนโดยเฉพาะครู ผู้สอน นอกจากนั้นผู้ปกครองมีความต้องการข่าวสารข้อมูลที่จะช่วยในการพัฒนาการอ่านของเด็ก เพื่อที่จะได้พัฒนาการอ่านของเด็กได้ดียิ่งขึ้น

มอร์โร (Morrow. 1983 : 221 – 230) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง สภาพแวดล้อมทางบ้านและโรงเรียน กับความสนใจในการอ่านของเด็กในระดับอนุบาล โดยการ จำแนกเด็กที่มีความสนใจการอ่านออกเสียงเป็นกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ จากกลุ่มตัวอย่างเด็กนักเรียน อนุบาล 116 คน และศึกษาจากผู้ปกครองของเด็กทั้งสองกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า เด็กผู้หญิงมีความสนใจหนังสือมากกว่าเด็กผู้ชาย เด็กกลุ่มสูงชอบดูหนังสือมากกว่า พ่อแม่มีกฎเกณฑ์ในการ ดูโทรทัศน์ เด็กเป็นสมาชิกของห้องสมุด โดยที่พ่อแม่พาไปห้องสมุดมากกว่ากลุ่มต่ำ เด็กในกลุ่ม สูงจะมีพ่อแม่อ่านหนังสือให้ฟังทุกวัน ในขณะที่พ่อแม่ของเด็กกลุ่มต่ำอ่านให้ฟังสัปดาห์ละ 1 ครั้ง หรือน้อยกว่านั้น

มิลเลอร์ (Miller. 1984 : 3338 – A - 339 - A) ได้ศึกษาปัจจัยที่ เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมในการใช้หนังสือร่วมกันระหว่างผู้ปกครองของเด็กก่อนวัยเรียน โดยศึกษาจาก เวลาที่ผู้ปกครองให้กับการอ่านของเด็ก ทักษะคิดของผู้ปกครองและเด็กที่มีค่าการอ่าน รูปแบบ กิจกรรมเกี่ยวกับการอ่านที่ผู้ปกครองได้ปฏิบัติต่อเด็กและจำนวนหนังสือของเด็กในบ้าน กลุ่ม ตัวอย่างเป็นผู้ปกครอง และเด็กจำนวน 28 คู่ ผลจากการศึกษาพบว่า การรับรู้เกี่ยวกับการ อ่านของเด็กมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการรับรู้ศัพท์ ทักษะคิดของผู้ปกครองที่มีต่อ การอ่าน สามารถเป็นตัวบ่งชี้ถึงการเรียนรู้เบื้องต้นของการอ่านและการรู้คำศัพท์ของเด็ก ผู้ปกครองที่มีทัศนคติในทางบวกมีผลต่อความถี่ในการปฏิบัติบทบาทและพฤติกรรมส่งเสริมการ อ่านให้กับเด็ก พร้อมกันนั้นยังมีส่วนสนับสนุนในการกระตุ้นให้เด็กปฏิบัติเกี่ยวกับการอ่านได้ดี

นิวแมน (Neuman. 1986 : 338 – 339) ได้ศึกษาสิ่งแวดล้อมภายใน บ้านที่มีผลโดยตรงกับการใช้เวลาว่างในการอ่านของเด็กนักเรียน เกรด 5 โดยศึกษาจากกลุ่ม ตัวอย่างเด็กนักเรียนเกรด 5 มีการอ่านหนังสือในเวลาว่าง โดยเฉลี่ย 2.33 เล่มต่อเดือน เด็กผู้หญิงจะอ่านมากกว่าเด็กผู้ชาย การใช้เวลาว่างมากกว่าการอ่านหนังสือและส่วนมากจะมาจาก

ครอบครัวที่มีรายได้และระดับการศึกษาต่ำ นอกจากนี้พบว่า บทบาทของผู้ปกครองในการ สนับสนุนการอ่านนั้น มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมในการใช้เวลาว่าง ในการอ่านหนังสือของเด็ก

งานวิจัยในประเทศ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน อรพินทร์ ชูชม และสุภาพร ลอยด์ (2529 : 39-66) ได้นำ การศึกษาการส่งเสริมในครอบครัวกับนิสัยรักการอ่านของวัยรุ่น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง “การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัว กับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย” โดยศึกษาจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนรัฐบาลใน กรุงเทพฯ ฯ และต่างจังหวัดในรัศมี 80 กิโลเมตรจากกรุงเทพฯ จำนวน 1,600 คน และผู้ปกครอง ของนักเรียนทุกคนอีก 1,600 คน การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ที่จะศึกษาว่า การส่งเสริมและ ควบคุมการรับสื่อของผู้ปกครองทั้งในอดีตและปัจจุบันจะเกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่านสิ่งตีพิมพ์ ของนักเรียนวัยรุ่นมากน้อยเพียงใด จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า นักเรียนไทยอ่านสิ่งตีพิมพ์มาก ขึ้นกว่าก่อน ส่วนการส่งเสริมและการควบคุมของผู้ปกครองกับการอ่านของเด็ก ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การส่งเสริมในอดีตและการควบคุมเด็กเกี่ยวกับสื่อมวลชน ในปัจจุบันของผู้ปกครอง เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่านของเด็ก โดยเฉพาะความชอบอ่านเนื้อหาที่มีประโยชน์ของเด็ก ถ้าผู้ปกครองส่งเสริมให้เด็กใช้สิ่งตีพิมพ์เมื่ออายุน้อยในปริมาณมากเท่าใด เมื่อเติบโตขึ้นเด็ก จะอ่านสิ่งตีพิมพ์มากขึ้นและชอบอ่านเนื้อหาที่มีประโยชน์มาก ผลเช่นนี้พบอย่างเด่นชัดในกลุ่ม นักเรียนชายและกลุ่มนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะสูง นิสัยการใช้สื่อของบุคคลมีความ ต่อเนื่องตั้งแต่เด็กจนเป็นวัยรุ่น ครอบครัวสามารถส่งเสริมการอ่านของเด็กได้ทั้งทางอ้อม และให้ เด็กมีนิสัยรักการอ่านที่ดีได้

จินตนา ทาสระ (2530 : 47- 48) ได้ศึกษาค้นคว้าถึงความสามารถในการอ่าน และนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในโรงเรียนที่ได้รับและไม่ได้รับหนังสือหมุนเวียนมีความสามารถ ในการอ่านและนิสัยรักการอ่านสูงกว่านักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ได้รับหนังสือหมุนเวียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิทยา วิมลถนอม (2530 : 94 -103) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาท และทัศนคติของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นอนุบาล ผล การศึกษาพบว่า บทบาทในการส่งเสริมการอ่านของผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลมีความสัมพันธ์ นิสัยรักการอ่านของผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาล มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญกับนิสัยรัก การอ่าน

อภิภูชลิต พุทธมาตย์ (2531 : 56 – 59) ได้เปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านและ การยืมหนังสือของนักเรียนที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีนิสัยรักการอ่านและมีการยืมหนังสือสูงกว่า นักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อังคณา กล่อมฤทธิ์ (2532 : 81 – 85) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความอยากรู้
อยากเห็นและนิสัยรักการอ่าน และคุณสมบัติส่วนตัวบางประการ ของนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุด
มากและนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดน้อย รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความอยากรู้อยากเห็น
และนิสัยรักการอ่าน กับความถี่ในการเข้าใช้ห้องสมุดของนักเรียน พบว่านักเรียนที่เข้าใช้
ห้องสมุดมากจะมีนิสัยรักการอ่านแตกต่างกันกับนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดน้อยอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติและคุณสมบัติส่วนตัวที่แตกต่างกันคือ กลุ่มผู้เข้าใช้ห้องสมุดมากจะเข้าห้องสมุดเมื่อว่าง
จากกิจกรรมอื่น ส่วนผู้ที่เข้าใช้ห้องสมุดน้อยจะเข้าใช้ห้องสมุดจะเข้าห้องสมุดเมื่อครูสั่งให้เข้าค้นคว้า
ทำรายงาน งานอดิเรกที่กลุ่มผู้เข้าใช้ห้องสมุดชอบเป็นอันดับ 1 , 2 และ 3 คือ อ่านหนังสือ ดู
โทรทัศน์ และวาดรูป ตามลำดับ ส่วนกลุ่มผู้เข้าใช้ห้องสมุดน้อย ชอบดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือ
และไปเที่ยวเป็นอันดับ 1 , 2 และ 3 ตามลำดับ

วิฑูรย์ รองศรีแย้ม (2534 : 63 – 67) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการ
อ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ
ประชาธิปไตย และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีนิสัยรักการอ่านแตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติ และนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านจากผู้ปกครองใน
ระดับมาก และได้รับการส่งเสริมการอ่านจากผู้ปกครองในระดับน้อย มีความแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านจากห้องสมุดโรงเรียนในระดับมาก และ
ได้รับการส่งเสริมการอ่านจากห้องสมุดในโรงเรียนระดับน้อย มีความแตกต่างกันอย่างไม่มี
นัยสำคัญทางสถิติ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่าน ดังกล่าวข้างต้น
พบว่ามีปัจจัยหลายประการที่จะส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน โดยงานดังกล่าวมักกระทำในเชิง
สำรวจ ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะทำการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนของนักเรียนเลย และ
การใช้เทคนิคแม่แบบเป็นอีกวิธีหนึ่งที่แม่แบบแสดงพฤติกรรมเพื่อให้ผู้สังเกตเลียนแบบพฤติกรรม
และทำให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่า การใช้เทคนิคแม่แบบนี้
สามารถพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนได้หรือไม่

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน สวัสดิ์วิทยา ปีการศึกษา 2546 ที่มีนิสัยรักการอ่านน้อย จำนวน 20 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน สวัสดิ์วิทยา ปีการศึกษา 2546 ที่มีนิสัยรักการอ่านน้อยจำนวน 20 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน โดยมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสวัสดิ์วิทยา เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ทั้งหมดจำนวน 78 คน ทำแบบสอบถามนิสัยรักการอ่าน

2.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์กำหนด แล้วนำคะแนนของนักเรียนทุกคนมาเรียงจากสูงลงมาต่ำ และคัดเลือกเฉพาะผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านน้อยจำนวน 20 คน

2.3 ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากนักเรียนในข้อ 2.2 ดังกล่าวเป็นกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่าได้รับความร่วมมือทั้งหมด ผู้วิจัยจึงสุ่มอย่างง่าย เป็นกลุ่มทดลอง และ กลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ
2. แบบสอบถามนิสัยรักการอ่าน

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ
2. ผู้วิจัยศึกษาแผนการจัดประสบการณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

3. เขียนบทละคร (Script) เพื่อจัดแสดง กำหนดบทบาทตัวละคร โดยให้นักเรียน
บรรณารักษ์อาสา โรงเรียนสวัสดีวิทยา เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร แสดงเป็นตัวแบบที่มีนิสัย
รักการอ่าน จำนวน 10 เรื่อง

วิธีการหาคุณภาพของโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

1. นำโปรแกรมเทคนิคแม่แบบที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้แก่
รองศาสตราจารย์เวณิ กรีทอง อาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์ และอาจารย์อนงค์พรรณ สุภิตร์
ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะ จุดมุ่งหมายของการวิจัย จุดประสงค์
เนื้อหาและกิจกรรม และการประเมินผลแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ
2. นำโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ไป
ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสวัสดี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน
3. นำโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบที่ทดลองใช้แล้ว มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อใช้ในการวิจัย
ในกลุ่มทดลองต่อไป

โปรแกรมใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านในเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ
3 วัน คือ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ ระหว่างเวลา 15.30 - 16.20 รวมทั้งสิ้น 12 ครั้ง
(ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามนิสัยรักการอ่าน

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบสอบถามนิสัยรักการอ่าน
2. ผู้วิจัยศึกษาการใช้และการตรวจให้คะแนนแบบสอบถามนิสัยรักการอ่าน ตาม
แบบสอบถามนิสัยรักการอ่านของ เกสสุรางค์ สักกะบูชาและ ดวงพร พวงเพชร
3. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามวัดนิสัยรักการอ่าน ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และใช้
ภาษาให้เหมาะสมกับวัย
4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความ
สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
5. ผู้วิจัยปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

วิธีหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามจำนวน 40 ข้อที่ผ่านการปรับปรุงและแก้ไขเรียบร้อยแล้วไป
ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนวัดภาชี เขตวัฒนา
กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามโดยใช้เทคนิค 25% ของกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ และทดสอบด้วย t - test แล้วคัดเลือกเฉพาะข้อที่ค่า t ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ 30 ข้อ ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 2.148 – 7.033

2. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกจำนวน 30 มาหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธี สัมประสิทธิ์อัลฟ่า (α - coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) โดยค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .89

ลักษณะและวิธีการตอบแบบสอบถาม

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง กลาง น้อย น้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถาม

คำอธิบาย

1. คำถามในแต่ละข้อจะมีคำตอบ 5 ตัวเลือก เมื่อนักเรียนอ่านคำถามที่ละข้อแล้วขอให้พิจารณาว่าคำตอบข้อใดเป็นคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียนมากที่สุด ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนเพียงช่องเดียว

ความหมายของแต่ละช่องคือ

จริงมากที่สุด	หมายถึง	การกระทำที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอและเป็นประจำ
จริง	หมายถึง	การกระทำที่เกิดขึ้นทำเกือบทุกครั้ง
จริงบ้าง	หมายถึง	การกระทำที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว
จริงน้อย	หมายถึง	การกระทำที่นาน ๆ จะมีโอกาสกระทำ
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	การกระทำที่ไม่เคยเกิดขึ้นเลย

2. ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	ข้อความคำถาม	จริงมากที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1.	ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือเรียน					
2.	เมื่อข้าพเจ้าเดินทางไปเยี่ยมญาติต่างจังหวัดจะนำหนังสือติดตัวไปอ่าน					

	ด้วย					
ข้อที่	ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
3.	ข้าพเจ้าจะเข้าห้องสมุดเพื่อหาหนังสืออ่านเพิ่มเติมหลังจากเรียนจบบทเรียนแล้ว					
4.	เมื่อเกิดความสงสัยในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ข้าพเจ้าจะหาหนังสือเกี่ยวกับเรื่องนั้นมาอ่าน					
5.	การอ่านหนังสือพิมพ์จะช่วยให้เป็นคนทันต่อเหตุการณ์					

การตรวจให้คะแนน

ตรวจให้คะแนนแบบสอบถามนิสัยรักการอ่านใช้เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ข้อความที่เป็นนิสัยรักการอ่านในทางบวก

จริงมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	4	คะแนน
จริง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ข้อความที่เป็นนิสัยรักการอ่านในทางลบ

จริงมากที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	2	คะแนน
จริง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

แบบแผนการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2528 : 77) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตาราง 1 แสดงแบบแผนการทดลอง Randomized Control Group Pretest – Posttest Design

การกำหนดการเข้ากลุ่ม	สอบก่อน	ตัวแปรอิสระ	สอบหลัง
(R) E	T ₁ E	X	T ₂ E
(R) c	T ₁ c	~	T ₂ c

ความหมายของสัญลักษณ์

R	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับจากการสุ่ม
E	แทน	กลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
c	แทน	กลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
X	แทน	ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
~	แทน	ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
T ₁ E	แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง Pretest
T ₂ C	แทน	การทดสอบหลังการทดลอง Posttest

การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการทดลองเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มควบคุม ตอบแบบสอบถามนิสัยรักการอ่าน แล้วเก็บคะแนนไว้ก่อนทำการทดลอง

ระยะที่ 2 ระยะทดลอง ผู้วิจัยทำการทดลอง ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลอง ตามโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ โดยใช้ เวลา 12 ครั้ง เป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เวลา 15.30 - 16.20 น. ในวันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ ระหว่างวันที่ 2 - 27 กุมภาพันธ์ 2546

ระยะที่ 3 ระยะหลังการทดลอง

ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลอง และ กลุ่มควบคุม ตอบแบบสอบถามนิสัยรักการอ่าน ซึ่งเป็น แบบทดสอบชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง แล้วเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนหลังการ ทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เพื่อเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
2. เพื่อเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่าน ก่อนและหลังที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
3. เพื่อเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่าน ที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบกับนักเรียนที่ไม่ได้รับ เทคนิคแม่แบบ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน (Standard Deviation) โดยคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 79) ดังนี้

2. สถิติสำหรับการทดสอบสมมุติฐาน

2.1 เปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านภายในกลุ่มก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง โดยใช้ t - test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ . 2538 : 104)

2.2 เปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านภายในกลุ่มก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มควบคุม โดยใช้ t - test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ . 2538 : 104)

2.3 เปรียบเทียบผลต่างของนิสัยรักการอ่านระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้ t - test แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ . 2538 : 104)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลผลของการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ เพื่อใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}_{diff}$	แทน	ผลต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
S_{diff}	แทน	ผลต่างของค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t – distribution
$\sum D$	แทน	ผลต่างของคะแนนการคิดวิจารณ์ของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง
$\sum D^2$	แทน	ผลต่างของคะแนนการคิดวิจารณ์ของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองยกกำลังสอง
df	แทน	ตำแหน่งความเป็นอิสระ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบกับนักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
2. การเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
3. การเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบและนักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

1. เปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียนก่อนและหลังการได้รับการใช้เทคนิค
แม่แบบ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงการเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

กลุ่มทดลอง	N	ΣD	ΣD^2	t
ก่อนการทดลอง	10	571	36231	8.99**
หลังการทดลอง	10			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน เพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการใช้เทคนิค
แม่แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้นหลังจาก
ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้

2. เปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียนก่อนและหลังไม่ได้รับใช้เทคนิค
แม่แบบ ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงการเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
ของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

กลุ่มควบคุม	N	ΣD	ΣD^2	t
ก่อนการทดลอง	10	299	7649	4.436**
หลังการทดลอง	10			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้นหลังจากไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้นหลังจากไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้

3. การเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ และนักเรียนที่ไม่ได้การใช้เทคนิคแม่แบบ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบกับนักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{diff}$	S_{diff}	t
กลุ่มทดลอง	10	57.1	20.07	4.17 **
กลุ่มควบคุม	10	22.9	16.35	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ มีนิสัยรักการอ่านเพิ่มมากขึ้นกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
2. เพื่อเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่าน ก่อนและหลังที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
3. เพื่อเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบกับนักเรียนที่ไม่ได้รับเทคนิคแม่แบบ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
2. นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้นหลังจากไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
2. นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสวัสดิวิทยา ปีการศึกษา 2546 ที่มีนิสัยรักการอ่านน้อย จำนวน 20 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสวัสดิวิทยา ปีการศึกษา 2545 ที่มีนิสัยรักการอ่านน้อย จำนวน 20 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีพัฒนานิสัยรักการอ่าน โดยการใช้เทคนิคแม่แบบ
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ นิสัยรักการอ่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ โดยใช้เวลา 12 ครั้ง เป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เวลา 15.30 - 16.20 น. ในวันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ ระหว่างวันที่ 2 - 27 กุมภาพันธ์ 2546

2. แบบสอบถามนิสัยรักการอ่าน จำนวน 30 ข้อ

วิธีการดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design เป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มควบคุม ตอบแบบสอบถามนิสัยรักการอ่าน แล้วเก็บคะแนนไว้ก่อนทำการทดลอง

ระยะที่ 2 ระยะทดลอง ผู้วิจัยทำการทดลอง ดังนี้

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลอง ตามโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ โดยใช้เวลา 12 ครั้ง เป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เวลา 15.30 - 16.20 น. ในวันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ ระหว่างวันที่ 2 - 27 กุมภาพันธ์ 2546

ระยะที่ 3 ระยะหลังการทดลอง

3.1 ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลอง และ กลุ่มควบคุม ตอบแบบสอบถามนิสัยรักการอ่าน ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง แล้วเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง

3.2 ผู้วิจัยนำคะแนนก่อนการทดลองและคะแนนหลังการทดลองมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบโดยใช้สถิติ $t - test$ แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Samples)

2. การเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบโดยใช้สถิติ $t - test$ แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Samples)

3. การเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบและนักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบโดยใช้สถิติ $t - test$ แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้นหลังจากไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นการศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบ ที่มีต่อนิสัยรักการอ่าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสวัสดิวิทยา เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาค้นคว้าสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 1 แสดงว่าการใช้เทคนิคแม่แบบสามารถพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้ ทั้งนี้เพราะเทคนิคแม่แบบ ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของสมโภชน์ เขียมสุภาษิต (2528 : 79) กล่าวว่า การใช้เทคนิคแม่แบบเป็นกระบวนการที่บุคคลสังเกต ฟัง หรือ อ่าน เกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคล หรือสัญลักษณ์แทนบุคคล แล้วประมวลเป็นข้อมูลในการแสดงพฤติกรรมของตนต่อไป

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ สุปรียา อินทิโรทัย (2529 : 63-67) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบในการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนและทัศนคติในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2538 จำนวน 36 คน ผลการศึกษาพบว่า ความแตกต่างของพฤติกรรมการเรียนและทัศนคติในการเรียน ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 01 และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรม และทัศนคติในการเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร สุขจันทร์ (2540 : 70 -73) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิคแม่แบบ เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการเผชิญความ

ขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวหย่าร้าง โรงเรียนพิบูลย์ประชาสรรค์ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง และนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ เพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านนั้น นักเรียนให้ความร่วมมือดีมาก มีความสนใจและกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมบรรยากาศเป็นไปด้วยความสนุกสนาน นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมซักถามถึงข้อสงสัยตลอดเวลา และสามารถอธิบายถึงพฤติกรรมของตัวละครที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมของตัวละครที่เป็นตัวแบบได้อย่างถูกต้อง ในการฝึกแต่ละครั้ง ทุกคนได้เลียนแบบตามตัวละครที่ตนเองต้องการ และส่วนใหญ่ต้องการที่จะเลียนแบบพฤติกรรมของตัวละครที่มีนิสัยรักการอ่าน ทำให้ผู้วิจัยต้องจัดลำดับให้ได้เลียนแบบครบทุกคน ซึ่งนักเรียนพึงพอใจ และสามารถเลียนแบบเหมือนตัวละครได้เป็นอย่างดี

ดังนั้นจากการศึกษารั้วนี้แสดงให้เห็นว่า เมื่อนักเรียนได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบทำให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้นหลังจากไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 2 แสดงว่า นักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบสามารถมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้นได้ ทั้งนี้เพราะนักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมที่เป็นกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ กิจกรรมโครงการหยุดทุกงานอ่านทุกคน กิจกรรมการประกวดหนูน้อยยอดนักอ่าน การแสดงการเล่านิทานหน้าเสาธง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากผู้ปกครอง เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้สามารถพัฒนานิสัยรักการอ่านได้เช่นเดียวกัน สอดคล้องกับที่ ทวี มุขธระโกษา (2510 : 148) กล่าวถึงการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน และการวางรากฐานในการอ่านหนังสือของเด็กว่า เด็กที่มีผู้ปกครองเป็นนักอ่าน และนักสะสมหนังสือ มักจะรู้จักเลือกอ่านหนังสือดี ๆ และรักการอ่านเป็นพิเศษ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิทยา วิมลถนอม, (2530 : 94-103) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทและทัศนคติของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมการอ่านของผู้ปกครองของนักเรียนชั้นอนุบาล มีความสัมพันธ์กับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนทัศนคติในการส่งเสริมการอ่านของผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลมีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญกับนิสัยรักการอ่าน และสอดคล้องกับ อภิภูษิต พุทธมาตย์, (2531 : 56 – 59) ได้ศึกษาเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านกับการยืมหนังสือของนักเรียนที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีนิสัยรักการอ่านและมีการยืมหนังสือสูงกว่า นักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน โดยผ่านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ประจำวันที่ทางโรงเรียนจัดให้กับนักเรียนนั้น นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น โดยสังเกตจากการได้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ทางโรงเรียนได้จัดให้ เช่น โครงการหยุดทุกงาน อ่านทุกคน การเล่นเกมหน้าเสาธง การตอบคำถามจากหนังสือที่น่าอ่าน เป็นต้น

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีนิสัยรักการอ่าน เพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 3 แสดงว่าการใช้เทคนิคแม่แบบสามารถพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้ ทั้งนี้เพราะ เทคนิคแม่แบบเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กเกิด好奇心 จดจำ เกิดทัศนคติและเลียนแบบพฤติกรรมที่สังเกต และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเด็กจะเริ่มเลียนแบบพฤติกรรมจากบุคคลรอบตัว ดังที่ สวนา พรพัฒน์กุล (2525 : 2 – 7) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กจะเลียนแบบนั้น จะเริ่มต้นจากสิ่งใกล้ตัว คนใกล้ชิดที่สุด แล้วค่อย ๆ ห่างออกไป จากตัวเด็ก ตามพัฒนาการทางสังคมของเขา คือ เลียนแบบจากพ่อแม่ ครู และเลียนแบบจากตัวแบบที่เด็กชอบ เลียนแบบจากตัวแบบที่ตรงกับความสนใจ เลียนแบบผู้กล้าหาญ และเลียนแบบจากตัวละคร สอดคล้องกับ มาเรทท์ (Maratt.1975;117) กล่าวว่าแม่แบบคือกระบวนการเรียนรู้ โดยการสังเกตในพฤติกรรมของผู้อื่นที่เป็นลักษณะของแต่ละคนหรือของกลุ่มได้ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มาเร็ว หรือชักนำทัศนคติ หรือ พฤติกรรมของตนได้

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกสสุรางค์ สักกะบูชา (2540: 62-66) ที่ทำการศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ พบว่า นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มหลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบและได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีนิสัยรักการอ่านมากขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจรรยา พลอยเพชร (2545 : 57 – 59) ที่ศึกษา การเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิค แม่แบบเพื่อนกับการใช้เทคนิคแม่แบบหุ่นมือ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคชเผือกอนุสรณ์ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนมากขึ้น หลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อนและได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบหุ่นมืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 นักเรียนที่ได้การใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อนและได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบหุ่นมือมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนทั้งสองกลุ่มภายหลังการทดลองพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบและนักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ มีนิสัยรักการอ่านแตกต่างกันกล่าวคือ นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบจะมีพฤติกรรมต่อการอ่านอย่างสม่ำเสมอ คือ สนใจในการอ่านมากขึ้น และเลือกหนังสือที่จะอ่านได้เหมาะสมกับตนเอง มีความกระตือรือร้นในการค้นคว้าหาความรู้ในห้องสมุดมากขึ้น ใช้เวลาว่างในการอ่านมากขึ้น เมื่อผู้วิจัยได้ซักถามเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสม นักเรียนสามารถตอบได้อย่างคล่องแคล่วและถูกต้องชัดเจน นักเรียนร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน และยิ้มแย้มแจ่มใส อันเป็นผลมาจากการที่ได้เลียนแบบพฤติกรรมตัวแบบที่ตนเองชื่นชอบ จะเห็นได้ว่า เทคนิคแม่แบบสามารถพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนได้ ส่วนนักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ทางโรงเรียนได้จัดให้ ส่งผลให้นักเรียนกลุ่มควบคุมมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น เมื่อนำทั้งสองกลุ่มมาเปรียบเทียบกันปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มมากขึ้น และสามารถบอกพฤติกรรมที่เหมาะสมและสามารถเลียนแบบพฤติกรรมได้ และสามารถให้คำแนะนำกับเพื่อน ได้ ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีนิสัยรักการอ่านน้อยกว่านักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

ดังนั้น นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบจึงมีนิสัยรักการอ่านมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การใช้เทคนิคแม่แบบสามารถพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนได้ ดังนั้นครูควรใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนานักเรียนที่มีนิสัยรักการอ่านต่ำในระดับชั้นต่าง ๆ เพื่อให้ นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น

1.2 การใช้เทคนิคแม่แบบเป็นเทคนิคเฉพาะทางจิตวิทยา จึงควรให้ความรู้หรืออบรมครูและผู้ที่เกี่ยวข้องจนเกิดความชำนาญ ก่อนนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน หรือพฤติกรรมด้านอื่นๆ ของนักเรียนต่อไป

1.3 ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรเลือกแม่แบบที่ใช้ในการฝึกให้เหมาะสมกับนักเรียน และสามารถบูรณาการให้สอดคล้องกับวิชาต่าง ๆ ได้ เช่น วิทยาศาสตร์ สังคม คณิตศาสตร์

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรมีการทดลองใช้เทคนิคแม่แบบ เพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านในระดับชั้นอื่น ๆ

2.2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการใช้เทคนิคแม่แบบอื่น ๆ เพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่าน เช่น การใช้ สถานการณ์จำลอง การใช้บทบาทสมมติ เป็นต้น

2.3. ควรมีการติดตามผลภายหลังสิ้นสุดการทดลอง เพื่อศึกษาความคงทนของนิสัยรักการอ่านของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงวงศ์. (2527). *การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กันยา ประสงค์เจริญ. (2526). *ผลการใช้เทคนิคเพื่อพัฒนาวินัยในตนเองด้วยความรู้สึกรับผิดชอบ*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- การรณรงค์ เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน. (2528 , ตุลาคม –ธันวาคม). *วารสารการศึกษาแห่งชาติ*. ปีที่ 57 ฉบับที่ 110, : 31. กรุงเทพฯ .
- เกศินี โชติกเสถียร. (2524). *หุ่นเชิดมือ*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- เกสรุรงค์ สักกะบุชา.(2540). *ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- จินตนา ทาสระ .(2530). *การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนที่ได้รับและไม่ได้รับหนังสือหมุนเวียน*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉวีลักษณ์ บุญญาญจน์. (2525). *จิตวิทยาการอ่าน*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ชุติมา สัจจานนท์.(2529 , มกราคม) "มาแข่งขันการอ่านหนังสือกันเถอะ" *หนังสือเพื่อลูก*. ปีที่ 97 ฉบับที่ 150 , 53. กรุงเทพฯ
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2530). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ดวงจันทร์ หนูทอง. (2533). ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบหนังสือที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดมณีเจริญมิตรภาพที่ 227 จังหวัดนครศรีธรรมราช. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน อรพินธ์ ชูชม และสุภาพร ลอยด์ . (2529 , ตุลาคม - ธันวาคม). การส่งเสริมการอ่านในครอบครัวกับนิสัยการอ่านของวัยรุ่น, การวิจัยทางการศึกษา. ปีที่16 ฉบับที่ 4 , : 39 – 66 ; กรุงเทพฯ.
- ต้องจิตต์ ทะสุวรรณ . (2538). การเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบหุ่นมือกับการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเมตตาทางคุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนการัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทวิ มุขะระโกษา. (2510). ทศนคติและความสนใจในการอ่านหนังสือของเด็ก อายุ 11 –16 ปี รายงานการสัมมนาเรื่อง หนังสืออ่านสำหรับเด็กกลุ่มอายุ 11 – 16 ปี. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ.
- ทวีป อภิลิทธิ. (2526, ตุลาคม - พฤศจิกายน). การอ่านออกเขียนได้จุดเริ่มต้นของการพัฒนาคุณภาพชีวิต. การศึกษานอกโรงเรียน. ปีที่ 50 , ฉบับที่ 16 , : 53 –56 ;. กรุงเทพฯ.
- ทัศนิตา ระเบียบดี. (2529). ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบโดยใช้สไลด์การ์ตูนเพื่อพัฒนาคุณภาพความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประเทิน มหาจันทร์. (2519). หลักการสอนภาษาในชั้นประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ประเทิน มหาจันทร์. (2530). การสอนอ่านเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์
- ประเทือง ภูมิภักทราคม. (2540). การปรับพฤติกรรม : ทฤษฎีการประยุกต์. กรุงเทพมหานคร : โอเดียน สโตร์.
- ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์. (2542). การปรับพฤติกรรม : ทฤษฎีการประยุกต์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์

- ปราณี รัตน์. (2541). *ตัวแปรคัดสรรที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดเชียงราย*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ปิยะธิดา เกษสุวรรณ. (2542). *การเปรียบเทียบผลของการใช้แม่แบบเพื่อนชายและแม่แบบเพื่อนหญิงเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดเกาะสุวรรณาราม เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- ผ่องพรรณ เกิดทักษ์. (2530). *การปรับปรุงพฤติกรรมเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมการแต่งตำรา. ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพมหานคร.
- . (2536). *การปรับปรุงพฤติกรรมเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . กรุงเทพฯ.
- พรพันธ์ วันสุกร. (2534). *การเปรียบเทียบผลของเทคนิค"แม่แบบ" สไลด์การ์ตูนกับโปรแกรมการพัฒนาสุขนิสัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบันไดม้า จังหวัดนครราชสีมา*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรพิมล หาญกล้า. (2537). *ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อความถูกต้องเวทีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชวินิต กรุงเทพมหานคร*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาและการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- พาณี พิทักษา. (2532). *ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านกับนิสัยในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พูลศรี เชิดชัย. (2531). *การวิเคราะห์รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองที่มีผลต่อความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การประถมศึกษา) . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- มานิตย์ บุญประเสริฐ. (2526). *ยุทธวิธีการอ่าน*. กรุงเทพฯ : จันทรเกษม.
- แม่นมาศ ขวลิต. (2529). *กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน*. ในการรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- เย็นใจ เลหาวิช. (2523, สิงหาคม - กันยายน). การศึกษากับการพัฒนาคุณภาพชีวิต. *วารสารการศึกษาแห่งชาติ*. ปีที่ 6 ฉบับที่ 5 , : 5-13 .
- รสา วงศ์ยังอยู่. (2529). "การเล่าเรื่องจากหนังสือ" ใน *การรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน*. *วารสารการศึกษาแห่งชาติ*. ปีที่ 12 ฉบับที่ 10, : 25.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2536). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. ภาควิชาวัดผลและวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วรรณ โสมประยูร. (2537). *การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วัชร ทรัพย์มี. (2525). *ทฤษฎีและกระบวนการให้คำปรึกษา*. กรุงเทพมหานคร. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิเชียร สุขจันทร์. (2540). *การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการเผชิญกับความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาและการพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- วิฑูรย์ รอดแยม. (2534). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. โรงเรียนราชวินิต กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- วิทยา วิมลนอม. (2530). *การศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทและทัศนคติของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นอนุบาล โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*

- วีระ อุตสาหะ. (2534). ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสรรพวิทยวิทยา จังหวัดชัยนาท. ปรินิพนธ์ กศ.ม (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีรัตน์ เจริญจันทร์. (2538). การอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่าน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ศึกษานิเทศก์, กระทรวง.(2533). คู่มือการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ 2533). กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สนธิ ตั้งทวี. (2526). การอ่าน : วิชาภาษาไทย 211 . กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สมจิตร เฉลิมวิวัฒนาการ. (2530). การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับและไม่ได้รับบริการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนพหุทัยคอนแวนต์ กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมใจ ทองเรือง. (2537). กศน. จะรณรงค์ให้ประชาชนมีนิสัยรักการอ่านได้อย่างไร. วารสาร การศึกษานอกโรงเรียน ฉบับการศึกษาตลอดชีวิต. ปีที่ 16 ฉบับที่ 5 : หน้า 18 – 24.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2528). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- (2536). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. ครั้งที่ 2. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2541). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. ครั้งที่ 3. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สวนา พรพัฒน์กุล. (2525). อิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อการพัฒนาทางด้านความคิดและการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กไทย. กรุงเทพฯ : รายงานการวิจัยฉบับที่ 3 ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สวัสดี เรืองวิเศษ. (2518). "หนังสือสำหรับเด็กไทย," บางแสน. 1 : 88 - 93 ; กันยายน .

- สาโรจน์ แพ่งยัง. (2524). การสร้างสื่อการสอนประเภทหุ่น. คณะเศรษฐศาสตร์. 25(1) : 18 – 12 ; มีนาคม.
- สุชุม เฉลยทรัพย์. (2529). การส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ ฯ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
วิทยาลัยครูเพชรบุรีจกรณ.
- สุชุม เฉลยทรัพย์. (2531). การส่งเสริมการอ่าน. ปทุมธานี : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์วิทยาลัย วิทยาลัยครูเพชรบุรีจกรณ ในพระ
บรมราชูปถัมภ์.
- สุจรรยา พลอยเพชร . (2545). การเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อนกับการใช้
เทคนิคแม่แบบหุ่นมือเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคชเผือกอนุสรณ์ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุนีย์ ชินศักดิ์ชัย. (2525). การทดลองการใช้หุ่นเชิดมือเป็น "แม่แบบ" เพื่อพัฒนาจริยธรรม
ด้านความเอื้อเฟื้อของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดประชาราษฎร์บำเพ็ญ
อำเภอกุดกว้าง จังหวัดอุดรธานี. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา)
กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุปรียา อินทิโรทัย. (2529). ผลของการใช้แม่แบบในการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้และทัศนคติ
ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม
จังหวัดกรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (ประถมศึกษา) กรุงเทพฯ ฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพจน์ พันธนีละ. (2535). การส่งเสริมการอ่านโดยใช้ตัวแบบเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรักการอ่าน
ในนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนวัดบำเพ็ญ จังหวัดกรุงเทพมหานคร. ปริญญา
านิพนธ์ กศ.ม (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อภิวิชิต พุทธมาตย์. (2521) การศึกษาเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านและการยืมหนังสือของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสิงห์บุรีศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี. ปริญญา
านิพนธ์ กศ.ม.(บรรณารักษศาสตร์) กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
ถ่ายเอกสาร.

- อัจนรา ชีวาพัฒน์วงศ์ . (2536). ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการใช้เวลาในการในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดแจ้งร้อน กรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อังคณา กล่อมฤทธิ์. (2532). ความอยากรู้อยากเห็นและนิสัยรักการอ่านและคุณสมบัติส่วนตัวบางประการของนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดมาก และนักเรียนที่เข้าห้องสมุดน้อย โรงเรียน วัดบางเตย จังหวัดกรุงเทพมหานคร . ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์) กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Bandura, Albert , Ross and Ross. (1963) . “ Imitation of Film – Mediated Aggressive Models”, *Child Development and Behavior*. Freda Reblesky and Iym dorman. Ed. New york : Alfred A. Knapt.
- Bandura, Albert , Richard H. wallter. (1963) . *Social Learning and Personality Development.*, . New york : Holt , Rinehart and Winston.
- Bandura, Albert , A.J.E. Grusec and F.L Menlove (1966, September) . “ Observational Learning as a Function of Symbolization and Incentive set , *Child Development*. 16 , 37 : 499 – 506.
- Bandura, Albert , (1977,) . *Social Learning Theory* . Englewood Cliffs , New Jersey : prenhice Hall.
- Blackman , Garth J. and Silberman Adalph. (1975). *Modification of Child and Adolescent Behavior*. Belmont , California : Wadsworth Publishing Company.Inc.
- Hick, D.J. (1965 , may) . *Imitation and Relation of Film Aggressive Peer and Adult Models*, *Journal of Personality and Social Psychology*. 5 , 2 : 197 – 200.
- Maratt , G Alan and Martha. (1975, june). *A perry Modeling Methods Helping Peple Change*. Ed By Frederich H , Kanifer and Arnold , P . Goldstien , New York. Pergaman Press , Inc, p.117

Miller , Neal Edger and John Dollard. (1967). *Social Learning and Imitation*.

New Haven , Yale University Press.

O'Corner , Robert D (1969, march). *Modification of Social Whitdrawal Through*

Symbolic Modeling. Jurnal of Applied Behavior Analysis. 2 , 5 : 15 –22.

Zimmerman, Barry J. & Rosental , Ted L. (1974, January). *Observational Learning of*

Rule – Governed Behavior by Children . Psychologocal Bulleton. 81 : 29 – 42

Zimmerman, Barry J Arnold Jaffe. (1977, December). *Teaching through*

Demonstration : the Effect of Structuring Imitation and Age, Journal of

Educational Psychology,69 :773 – 778.

บรรณานุกรม

ภาคผนวก ก

1. หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
2. หนังสือขอเชิญผู้เชี่ยวชาญภายนอก
3. หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือ
การวิจัย
4. หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ข
โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ
แบบสอบถามนิสัยรักการอ่าน

แบบสอบถามนิสััยรักการอ่าน

คำอธิบาย

1. คำถามในแต่ละข้อจะมีคำตอบ 5 ตัวเลือก เมื่อนักเรียนอ่านคำถามทีละข้อแล้วขอให้พิจารณาว่าคำตอบข้อใดเป็นคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียนมากที่สุด ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนเพียงช่องเดียว

ความหมายของแต่ละช่องคือ

จริงมากที่สุด	หมายถึง	การกระทำที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอและเป็นประจำ
จริง	หมายถึง	การกระทำที่เกิดขึ้นทำเกือบทุกครั้ง
จริงบ้าง	หมายถึง	การกระทำที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว
จริงน้อย	หมายถึง	การกระทำที่นาน ๆ จะมีโอกาสกระทำ
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	การกระทำที่ไม่เคยเกิดขึ้นเลย

2. ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	ข้อคำถาม	จริงมากที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1.	เมื่ออยู่บ้านคนเดียว ข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือ			✓		
2.	ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือการ์ตูน		✓			

จากข้อความด้านบน เมื่ออยู่บ้านคนเดียวจะอ่านหนังสือ นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงช่องเป็นจริงบ้าง แสดงว่าเมื่อใดก็ตามที่นักเรียนอยู่บ้านคนเดียว นักเรียนจะอ่านหนังสือเป็นครั้งคราว

หรือ ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือการ์ตูน นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเป็นจริง แสดงว่าเมื่อนักเรียนหาหนังสืออ่านจะหาหนังสือการ์ตูนอ่านเกือบทุกครั้ง

3. คำตอบของนักเรียนในแต่ละข้อไม่มีการตัดสินว่าถูกหรือผิดแต่อย่างใด ขอให้ นักเรียนทำแบบสอบถามนี้ด้วยความสบายใจ และพยายามตอบตามความเป็นจริงมากที่สุด

4. แบบสอบถามชุดนี้มี 30 ข้อ ขอให้ นักเรียนทำทุกข้อ

ข้อที่	ข้อความถาม	จริงมากที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1.	ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือเรียน					
2.	เมื่อข้าพเจ้าเดินทางไปเยี่ยมญาติต่างจังหวัดจะนำหนังสือติดตัวไปอ่านด้วย					
3.	ข้าพเจ้าจะเข้าห้องสมุดเพื่อหาหนังสืออ่านเพิ่มเติมหลังจากเรียนจบบทเรียนแล้ว					
4.	เมื่อเกิดความสงสัยในเรื่องใดเรื่องหนึ่งข้าพเจ้าจะหาหนังสือเกี่ยวกับเรื่องนั้นมาอ่าน					
5.	การอ่านหนังสือพิมพ์จะช่วยให้เป็นคนทันต่อเหตุการณ์					
6.	ข้าพเจ้ารู้สึกเวลาหมดไปอย่างรวดเร็วเมื่อข้าพเจ้าอ่านหนังสือ					
7.	ข้าพเจ้าจะใช้เวลาว่างในขณะอยู่บ้านอ่านหนังสือ					
8.	ข้าพเจ้ามักเก็บเงินไว้ซื้อของเล่นมากกว่าซื้อหนังสือ					
9.	ข้าพเจ้ามักจะใช้เวลาส่วนใหญ่อ่านหนังสือ					
10.	การอ่านหนังสือเป็นสิ่งที่ไม่มีประโยชน์สำหรับข้าพเจ้า					

ข้อที่	ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
11.	ข้าพเจ้าจะใช้เวลาในช่วงเย็นอ่านหนังสือเรียน					
12.	การค้นคว้าเพิ่มเติมจากที่เรียนในห้องเรียนเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น					
13.	หนังสือพิมพ์เป็นสิ่งที่ไม่มีประโยชน์สำหรับข้าพเจ้า					
14.	ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือใหม่ในห้องสมุด					
15.	ข้าพเจ้ามักจะหาเวลาว่างเพื่ออ่านหนังสือ					
16.	ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อเมื่อครูให้ค้นคว้าในห้องสมุด					
17.	ข้าพเจ้าคิดว่าการเล่นมีประโยชน์มากกว่าการอ่านหนังสือ					
18.	เมื่อมีเวลาว่างข้าพเจ้ามักจะยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน					
19.	ข้าพเจ้ามักใช้เวลาส่วนใหญ่เข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้า					
20.	ข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือตลอดเวลาเพื่อเตรียมตัวสอบ					

ข้อที่	ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
21.	การอ่านหนังสือจะทำให้มีความรู้และความสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					
22.	ข้าพเจ้าคิดว่าการอ่านหนังสือบนรถเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ					
23.	ข้าพเจ้าชอบเล่นเกมมากกว่าอ่านหนังสือ					
24.	การทบทวนบทเรียนไม่จำเป็นสำหรับข้าพเจ้า					
25.	การอ่านหนังสือเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อข้าพเจ้า					
26.	ข้าพเจ้าจะพูดคุยกับเพื่อน ๆ ถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้จากการอ่านหนังสือ					
27.	การอ่านหนังสือเป็นสิ่งที่น่าเบื่อสำหรับข้าพเจ้า					
28.	ข้าพเจ้าจะใช้เวลาในช่วงเย็นทบทวนบทเรียน					
29.	การอ่านหนังสือจะช่วยให้ข้าพเจ้าสอบได้					
30.	ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือพิมพ์					

ภาคผนวก ค

การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

ตาราง	5	แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามนิสัรักการอ่าน
ตาราง	6	แสดงการเปรียบเทียบนิสัรักการอ่านของนักเรียน
ก่อนและหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
ตาราง	7	แสดงการเปรียบเทียบนิสัรักการอ่านของนักเรียน
ก่อนและหลังไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
ตาราง	8	แสดงการเปรียบเทียบผลต่างนิสัรักการอ่าน
ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้ เทคนิคแม่แบบ

ตาราง 5 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามนิสััยรักการอ่าน

ข้อที่	ค่า t	ข้อที่	ค่า t
1.	2.545	16.	5.997
2.	2.679	17.	3.397
3.	5.277	18.	4.199
4.	3.647	19.	5.214
5.	2.777	20.	3.718
6.	2.310	21.	4.158
7.	5.903	22.	2.766
8.	5.441	23.	2.148
9.	5.702	24.	4.565
10.	3.559	25.	4.432
11.	7.033	26.	3.559
12.	2.637	27.	5.519
13.	2.628	28.	5.520
14.	3.845	29.	4.614
15.	4.535	30.	3.124

ตาราง 6 แสดงการเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการ
ใช้เทคนิคแม่แบบ

คนที่	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ผลต่าง (D)	ผลต่างกำลังสอง(D ²)
1.	97	140	43	1849
2.	87	145	58	3364
3.	90	145	55	3025
4.	90	136	46	2116
5.	72	131	59	3481
6.	110	127	17	289
7.	75	144	69	4761
8.	58	135	77	5929
9.	81	137	56	3139
10.	54	145	91	8281
			$\Sigma D = 571$	$\Sigma D^2 = 36231$

ตาราง 7 แสดงการเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ก่อนและหลังไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ

คนที่	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ผลต่าง (D)	ผลต่างกำลังสอง(D ²)
1.	71	81	10	
2.	62	99	37	100
3.	66	109	43	1369
4.	59	84	25	1849
5.	74	90	16	625
6.	58	70	12	256
7.	72	112	40	144
8.	67	108	41	1600
9.	66	66	0	1681
10.	62	67	5	0
				25
			$\Sigma D = 229$	$\Sigma D^2 = 7649$

ตาราง 8 แสดงการเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของนักเรียนก่อนและหลังไม่ได้
รับการใช้นวัตกรรม

คนที่	กลุ่มที่ได้รับการใช้นวัตกรรม			กลุ่มที่ไม่ได้รับการใช้นวัตกรรม		
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ผลต่าง(D)	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ผลต่าง(D)
1.	97	140	43	71	81	10
2.	87	145	58	62	99	37
3.	90	145	55	66	109	43
4.	90	136	46	59	84	25
5.	72	131	59	74	90	16
6	110	127	17	58	70	12
7.	75	144	69	72	112	40
8.	58	135	77	67	108	41
9.	81	137	56	66	66	0
10.	54	145	91	62	67	5
			$\bar{X}_{diff} = 57.1$ $S_{diff} = 20.07$			$\bar{X}_{diff} = 22.9$ $S_{diff} = 16.35$

